

ตำนาน

พระบรมธาตุจอมทอง

วัดพระธาตุดีจ่อมทอง อำเภอจอมทอง

จังหวัดเชียงใหม่

พิมพ์ครั้งที่ ๗/๒๕๕๕

จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์

สถิติการพิมพ์

๒๘	ครั้งที่ ๓	พ.ศ. ๒๔๘๓	จำนวน	๕๐๐	เล่ม
๒๘	ครั้งที่ ๒	พ.ศ. ๒๔๘๔	จำนวน	๕๐๐	๑๑
๒๘	ครั้งที่ ๓	พ.ศ. ๒๔๘๕	จำนวน	๓,๐๐๐	๑๑
๒๘	ครั้งที่ ๔	พ.ศ. ๒๔๘๖	จำนวน	๓,๐๐๐	๑๑
๒๘	ครั้งที่ ๕	พ.ศ. ๒๔๘๗	จำนวน	๓,๐๐๐	๑๑
๒๘	ครั้งที่ ๖	พ.ศ. ๒๔๘๘	จำนวน	๓,๐๐๐	๑๑
๒๘	ครั้งที่ ๗	พ.ศ. ๒๔๘๙	จำนวน	๒,๐๐๐	๑๑

ก

B6

๑๒๔

๑/๔

TUDC

13 ค.ค. 2541

๐๓๒๐ ๕

พระบรมธาตุจอมทอง

ประดิษฐานในพระโกศกร ๑๙๑/๒๕๖๓

คํานําพิมพ์ครั้งที่ ๗

ภายหลังที่ได้จัดพิมพ์คํานําพระบรมชาติเดิมบนครงท ๖ เมื่อ
เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ไปแล้ว นับเป็นเวลา ๑ ปี คํานําพระบรมชาติ
จำนวน ๓,๐๐๐ เดิม ก็หมดสิ้นไปอีก นักเขียนพยานแต่งตั้งให้เห็นว่า บรรดา
พุทธศาสนิกชนเดินทางไปนมัสการพระบรมชาติจากหัวเมืองต่าง ๆ นั้น ต่าง
ก็มีความสนใจใคร่รู้เรื่องราวความเป็นมาของพระบรมชาติ เป็นอันมาก
จึงได้นำเอาคํานํานี้ไปแทบทุกคน เหตุผลในข้อนี้จึงเป็นเหตุให้คํานํา
นี้หมดไปโดยเร็ว

เพื่อจะให้ท่านพุทธศาสนิกชนต้องการคํานําพระบรมชาตินี้ ไม่ต้อง
ผิดหวังในกาติดต่อไป ทางวัดจึงได้ออกพิมพ์ใหม่ออกเป็นครงท ๗ ตาม
ต้นฉบับเดิมทุกประการ

ในการพิมพ์ครั้งนี้ ก็ได้รับความอุปถัมภ์ภาวาระจากพระเดชพระคุณ
ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรม อธิบดีเถระ วัดมหาธาตุ พระนคร ตั้งฆมนคร
ว่าการองค์การปกครอง (อดีตเจ้าคณะตรวจการ ภาค ๕) และท่านเจ้าคุณ
พระศรีธรรมมุนี (บุญเลิศ ทตฺตสุทฺธิ ป. ๘) วัดมหาธาตุ พระนคร
เลขาธิการกองวิชาการ แห่งมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ให้ความ
ช่วยเหลือในการพิมพ์ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่ง.

พระครูสุวรรณโมลี

วัดพระธาตุศรีจอมทอง เชียงใหม่

๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

ถ้อยแถลงของผู้ตรวจชำระ

(เมื่อพิมพ์ครั้งที่ ๓)

เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ข้าพเจ้าได้ย้ายจากวัดพนอนใน
เมืองเชียงใหม่ ไปประจำที่วัดพระธาตุศรีจอมทอง อำเภอจอมทอง ใน
ฐานะเป็นผู้รักษาการในหน้าที่เจ้าคณะอำเภอ และได้รับตำแหน่งเป็น
เจ้าคณะอำเภอในเดือนสิงหาคมแห่งนั้นเอง (แทนท่านพระครูพุทธศาสตร์
สุประดิษฐ์ ผู้ถึงมรณภาพไปแล้ว) ข้าพเจ้าได้อ่านตำนานพระบรมธาตุ
เจ้าจอมทอง อันนายปรีชา ปรียะ กำหนดตำบลบ้านหวด ได้แปลจาก
คณดบภาษาพมเมืองและพิมพ์แจกจ่าย รู้สึกว่าเข้าใจยากอยู่เล็กน้อย
เพราะเนื้อความสับสนซับซ้อน จึงได้ตั้งความปรารถนาไว้ว่า เมื่อมี
โอกาสพิมพ์ชนอกจากชำระเสียใหม่ ก็พุดกับนายปรีชา ปรียะ ได้มา
ปรารภกับข้าพเจ้า ขอให้ช่วยชำระตำนานพระบรมธาตุเจ้านั้นเสียใหม่
แล้วพิมพ์ชนออก เพื่อสนองความต้องการของพุทธศาสนิกชนต่อไป ด้วย
ความมานมัสการพระบรมธาตุ มักจะถามตำนานอยู่เสมอ ด้วยความ
ต้องการอยากรู้ถึงความเป็นมาแห่งพระบรมธาตุ ข้าพเจ้าจึงรับว่าจะตรวจ
ชำระตามความต้องการ ทั้งข้าพเจ้าเองก็ตั้งใจไว้เช่นน้อยแล้ว การ
ชำระตรวจแก้ครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้นำคณดบเดิมภาษาพมเมืองมาตรวจสอบ
กันออก และได้ถือโอกาสไปหาของท่านพระมหาหมื่น วัดเจดีย์หวด
เชียงใหม่ ซึ่งท่านสนใจและตั้งสัจจะมานานแล้ว ทางพระพุท-
ธศาสตร์ไว้มาก เพื่อจะได้ความรู้จากท่านบ้าง ท่านจึงให้พิมพ์ตำนาน
พระบรมธาตุจอมทองฉบับของท่าน ซึ่งท่านได้แปลเป็นภาษาไทยกวาง
ไว้อย่างดี ได้เอามาเป็นคัมภีร์ในการตรวจชำระตำนานนอกเล่มหนึ่ง และ
ตำนานฉบับที่ท่านแปลได้มีพุทธศักราช เทียบกับจุลศักราชไว้ด้วย ซึ่ง
ผิดกับฉบับอื่น ๆ อันมีแต่จุลศักราชอย่างเดียว ด้วยความเอื้อเฟื้อของท่าน
ผู้ ข้าราชการจึงขอขอบคุณท่านพระมหาหมื่น วัดเจดีย์หวด ไว้ในหนังสือ

ผู้แต่งตำนานคนแรก ปรากฏตามต้นฉบับเดิมว่า พระคัสต์เถระ
 ท่านผู้นี้จะเป็นพระภิกษุอยู่เมืองไหน อารามใด และท่านได้แต่งตำนาน
 ชนเมื่อใด ที่ไหน ไม่ได้กล่าวถึง คงระบุไว้แต่ชื่ออย่างเดียวเท่านั้น การ
 ชำระกรองน ข้าพเจ้าได้จัดวภาคไว้เป็นตอน ๆ เพื่อกำหนดเนื้อความได้ง่าย
 การแปลและชำระตำนานนี้ ได้คัดข้อความที่เห็นว่าไม่ประโยชน์ออกเสีย
 คงนำมากล่าวไว้ในที่นี้ เฉพาะเรื่องทเห็นว่า เป็นประโยชน์และควรรู้ เท่านั้น
 ถ้าจะนำมากล่าวโดยสิ้นเชิงตามต้นฉบับแล้ว ก็จะเป็นหนังสือเต็มใหญ่
 ราว ๓๐ กว่ายกทีเดียว ผู้ต้องการทราบโดยพิสดาร จึงหาต้นฉบับเดิม
 ภาษาพมเมองหนเกิด จำนวนโวหารและความนิยมของภาษา ได้ดัดแปลง
 ตามความนิยมภาษาไทยกลางเป็นส่วนใหญ่ แต่เพื่อความคงมีความหมาย
 ตรงตามต้นฉบับทุกประการ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขประการใด อนึ่ง
 ข้อความที่เป็นปัญหาอันจะเป็นเหตุให้เกิดความสงสัยแก่ผู้อ่าน ได้บอก
 ไว้ในเชิงอรรถ

เป็นธรรมเนียมของเรื่อง นิยาย หรือตำนาน ซึ่งเป็นของเก่าเล่าสืบ ๆ
 กันมานาน ทั้งผู้แต่งก็มุ่งแต่ตั้งอธิบายความอัศจรรย์ต่าง ๆ ย่อมจะมี
 เปิดอกกระพเขาเจอบน กล่าวคือ ย่อมจะมีคำที่ไม่น่าเชื่อแทรกปนอยู่ ท่าน
 ผู้อ่านจึงควรใช้วิจารณญาณสอดส่องดูตามสติปัญญาของตนแล้ว เชื่อถือ
 เอาตามที่ตนได้ตรองเห็นแล้ว เป็นการสมควรยิ่ง หรือท่านจะสมัครบริโภค
 ผลไม่หมดทั้งเปิดอกก็ตามใจ

ข้าพเจ้ามีใจเป็นธุระในการแต่งหรือชำระหนังสือ ทั้งความรู้
 ในทางประวัติศาสตร์กล่าวได้ว่าไม่ได้ศึกษาเลยเลย จึงอดที่จะออกตัว
 ไม่ได้ ถ้าหากว่าการตรวจชำระตำนานนี้ จะมีความขาดตกบกพร่องโดย

ก

ประการใดแต่ไซ้ ขอท่านผู้อ่านจงเข้าใจเถิดว่า นนหากเป็นวิสัยธรรมดา
ของมนุษย์คบบัญญาขงน้อย และขอให้ท่านผู้อ่านได้โปรดอู่ทศเป็นอกยทาน
แก่ข้าพเจ้าด้วย

ข้าพเจ้าขออู่ทศ ส่วนกุศลไวยาวัจจสมัย อันเกิดจากนาพกนาแรง
ของข้าพเจ้าในการตรวจชำระค่านานน ตั้งไปถวายเป็นเจ้าอาวาส
วัดพระธาตุศรีจอมทอง ผู้ทได้ทานบารุงพทกษรक्षाพระบรมชาติเจ้า
จอมทอง สืบตอกนมาทก ๆ องค์ กบทงเทพเจ้าผอยรक्षाพระบรมชาติ
เจ้า ตตอดถึงสรพศตวทงปวง จงได้รับส่วนกุศลตบคตทานมยทกษเณทศ
ของข้าพเจ้านทกประการ

อนึ่งในการตรวจชำระ และพิมพ์ค่านานน พระเศษพระคุณท่าน
เจ้าคุณทง ๒ คย ท่านเจ้าคุณพระเทพเวท(๑) (ฮาจ ป. ๘) วัดสุวรรณ
คาราราม จงหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งฆมนตรช่วยวการองค์การ
ศกษา เจ้าคณะตรวจการภาค ๕ และท่านเจ้าคุณพระวัดทชญาณมน
(สุค ป. ๘) วัดมหาพฤตมาราม พระนคร ได้กรุณาตรวจแกชอบกพรอง
และให้ความคิดเห็น ตตอดได้อุปการะช่วยเหลือในการพิมพ์จนเป็นผล
สำเร็จ ฉะนน จงขอชอบพระคุณ พระเศษพระคุณท่านเจ้าคุณทง ๒ นนไว้
ในทน ด้วยความเคารพอย่างสูง.

พระครูสุวรรณโมลีศรีบรมธาตุ

(คำ อคคปณโย ป. ๖)

วัดพระธาตุศรีจอมทอง เชียงใหม่

๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๐

(๑) บัจจุบัน ดำรงสมณศักดิ์ที่ พระพิมลธรรม วัดมหาธาตุ พระนคร ดำรงตำแหน่ง
สังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง

คำปรารภของผู้แปล

(เมื่อพิมพ์ครั้งแรก)

การเขียนตำนานพระบรมธาตุเจ้าจอมทองนครนพ กมจุดประสงค์
เพื่อให้เป็นประโยชน์ และประดับสติปัญญาของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย
จะได้อ่านและรู้ความเป็นมาของพระบรมธาตุเจ้าจอมทองว่า เหตุใดจึง
ได้ต่างกับพระบรมธาตุองค์อื่น ๆ และทำไมจึงได้มาประดิษฐาน ณ ที่
และมีความสำคัญประการใด ท่านผู้ได้อ่านตำนานนี้แล้วจงทราบ จม
จิตเต็มใจปลื้มตื้น และท่านก็จะมิ จิตศรัทธา ใครจะทำบุญ ถวายนาม
จารึกชื่อของท่านไว้เป็นอนุสาวรีย์ในสถานใดแห่งหนึ่ง อนึ่งสถานใดแห่งหนึ่งเป็น
ที่สักการะพิเศษเพียงใด ทำไมเจ้านายข้าราชการหัวเมืองต่าง ๆ ตลอดจน
ประชาชนและภิกษุสามเณรในสมัยปางหลัง ๆ มา จึงได้มีศรัทธาแก่กล้า
เต็มใจสักการะมากมาย มานันต์การแกะก่อสร้างหรือออกศรัทธาของต่าง ๆ ถวาย
บูชาพระบรมธาตุเจ้าองค์นี้ เมื่อท่านได้อ่านตำนานแล้วอาจทราบได้

ตำนานนี้ ต้นฉบับเดิมเป็นฉบับโบราณเป็นภาษาเมืองเหนือ หรือ
ที่เรียกว่าภาษาพม่าเมือง ชาวเจ้าได้แปลเป็นภาษาไทยกลางและได้พิมพ์ขึ้น
เป็นครั้งแรก โดยได้ขอความกรุณาท่านพระครูพุทธศาสน์ประดิษฐ์
เจ้าคณะแขวงจอมทอง ผู้ที่ดวงตบไปแล้วเป็นผู้ตรวจแก้ ได้พิมพ์ขึ้นเป็น
จำนวน ๕๐๐ เล่ม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ ต่อมานายจันทร์ วงศ์วรรณ ได้มา
ขออนุญาตจากชาวเจ้าเพื่อพิมพ์ตำนานนี้แจกในงานศพ เจ้าหนานกอนแก้ว
กศัต ผู้เป็นญาติ ชาวเจ้ากอนอนุญาตให้พิมพ์ได้ตามประสงค์ จึงได้พิมพ์
ออกเป็นครั้งที่ ๒ จำนวน ๕๐๐ เล่ม และก็ได้แจกจ่ายไปหมดแล้วทั้ง ๒ ครั้ง

ต่อมาถึง พ.ศ. ๒๔๘๔ ท่านพระครูสุวรรณโมลีศรีบรมธาตุ ได้มารับหน้าที่
 เป็นเจ้าคณะอำเภอจอมทอง ประจำยุวดีพระธาตุศรีจอมทอง ชาวเจ้า
 จึงได้ปรารภกับท่าน ขอให้ท่านช่วยตรวจชำระแก้ไขค่านานพระบรมธาตุ
 เจ้าจอมทองอีกครั้งหนึ่ง ท่านยกยัดช่วยเหลือชำระแก้ไขจนเป็นผลสำเร็จ
 ซึ่งปรากฏตามค่านำของท่านนั่นแลดู ชาวเจ้าจึงขอแต่คงความชอบพระคุณ
 ท่านไว้ในทดวย

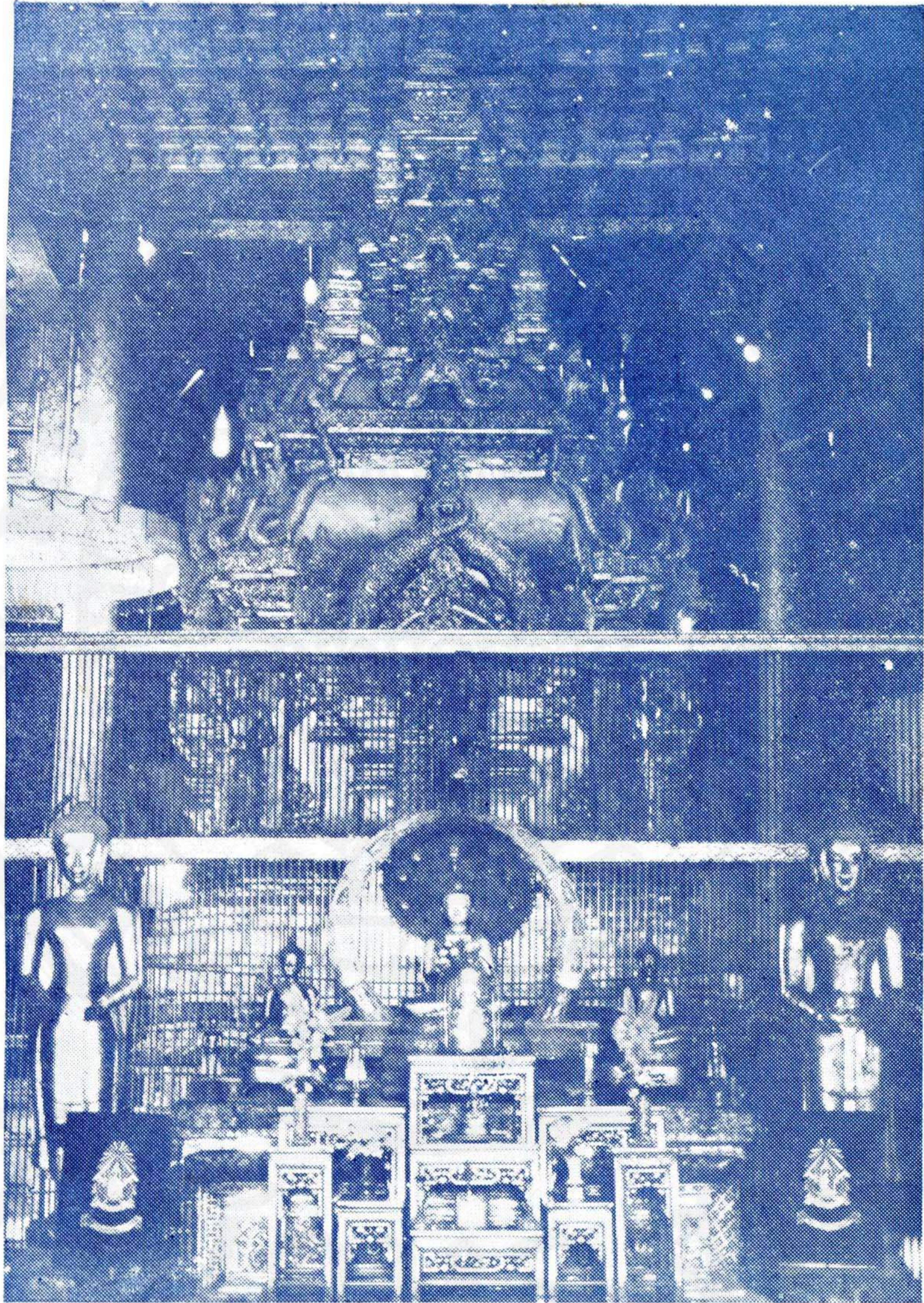
ในโอกาสที่ได้จัดแปล-ตรวจชำระ-พิมพ์ค่านานพระบรมธาตุจอมทอง
 ขึ้นครั้งใหม่ ชาวเจ้าขอออกศักดิ์ตอนจะพึงเกิดขึ้นในการนี้ไปยัง นายตา ปรียะ
 ผู้เป็นบิดาบังเกิดเกล้า พร้อมทั้งพี่ ยา ตา ยาย ญาติมิตรดีหายของชาวเจ้า
 ทดวงดับไปแต่ จึงได้รับส่วนศักดิ์ตนจึงทุก ๆ ท่านเทอญ อนึ่งชาวเจ้า
 ได้ออกศักดิ์เงินเพื่อเป็นทุนในการพิมพ์ค่านานครั้งนี้เป็นจำนวนเงิน ๓๐๐ บาท.

ป. ปรียะ

กำนันตำบลบ้านหลวง จอมทอง

๓๗ สิงหาคม ๒๔๘๕

สำนักหอสมุด

มณฑปที่บรรจุพระบรมธาตุจอมทอง
ประดิษฐานในพระวิหาร

พระวิหารจตุรมุข

ประดิษฐานที่พระมณฑปพระบรมธาตุจอมทอง
สร้างเมื่อปี พุทธศักราช ๒๐๒๐

ข้อความเบื้องต้น

วัดพระธาตุศรีจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นวัด
ที่พุทธศาสนิกชนควรควรเห็น ตามประวัติตั้งแต่เริ่มสร้างจนถึงบัดนี้
มีอายุประมาณ ๕๐๐ ปีเศษ. สถานที่ตั้งแห่งวัดนี้ ตั้งอยู่บนเนินสูง ซึ่ง
คนพื้นเมืองเรียกว่า “ดอยจอมทอง” ตั้งจากระดับพื้นราบประมาณ
๑๐ เมตร มีต้นฐานกลมสูงขึ้นไปโดยลำดับ มีเนื้อที่ประมาณ ๖ ไร่
ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากจังหวัด ๕๘ ก.ม. มีถนน
รถยนต์ไปถึงวัดได้โดยสะดวก. ทว่าการอำเภอและสำนักงานตำรวจจอมทอง
ตั้งอยู่ห่างจากวัดไปทางทิศใต้ประมาณ ๒ เส้น มีตลาดพอสต์มควร.
ทางทิศตะวันตก มีเทือกเขาใหญ่เรียกว่า “ดอยอินทนนท์” ห่างจาก
วัดประมาณ ๑๖ ก.ม. ในเทือกเขาดกนขนาดกทใหญ่และสวยงามมาก
อยู่ ๒ แห่ง คือ น้ำตกแม่กลาง ตั้งอยู่ห่างจากวัดประมาณ ๘ ก.ม. และ
น้ำตกแม่ยะ ตั้งอยู่ห่างประมาณ ๑๖ ก.ม. น้ำตกแม่กลางมีถนนรถยนต์
ไปถึงได้ เป็นสถานที่พักผ่อนที่เยี่ยมยอดไปชม. (๑) ทางทิศเหนือ ทิศตะวันตก
และทิศใต้ของวัด มีหมู่บ้านราษฎรตั้งอยู่รอบๆ ๘ หมู่บ้าน มีบ้านเรือน
ประมาณ ๑,๐๐๐ หลังคาเรือน. ดังปลุกสร้างภายในวัดที่สำคัญ คือ พระ
วิหารซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระบรมธาตุ, อุโบสถ พระเจดีย์, หอพระไตร
ปิฎก, มีศาลาบาตรเรียงรายรอบพระวิหาร มีกุฏิที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัด
เชียงใหม่ และโรงเรียนพระปริยัติธรรมซึ่งกำลังปลุกสร้างอยู่ในปัจจุบัน

๑. น้ำตกแม่กลางอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของวัด น้ำตกแม่ยะอยู่ทางทิศ
ตะวันตกของวัด แต่ก็นับว่าอยู่ในเทือกเขาอินทนนท์ด้วยกัน

อินจะกลายเป็นออกัสหนึ่งไป. แม่แต่ไปเห็นมาคอกนกเห็นไม่เหมือนนก
บางคนกว่าเป็นสัตว์ บางคนกว่าเป็นสัตว์เดือ. ตามความสังเกตของพวก
อยู่ใกล้ชิด ถ้าเราดูอยู่ห่าง ๆ จะเห็นเป็นสัตว์เดือของค้ายทองคำ ถ้าดูใกล้ ๆ
จะเห็นเป็นสัตว์หม่น.

อกินหาร ปราบกฏว่าพระบรมธาตุของคน มอภานหารล้ำคเยียง
กดาวคอก เมอถงวนพระ ๘-๑๕ คำ คอกนกลงคน มักจะมแ่งสว่าง
แปลกประหลาดผูกพันขนขางบน นวดเคอวยงไปมา แต่ไม่มเต็มอกทุก
วันพระ

โกศสร้งนำพระบรมธาตุ เวดาสร้งนำพระบรมธาตุ คอกเชอญ
พระบรมธาตุประดิษฐานในโกศแก้ว. เชงโกศเป็นทองคำแผ่นมมวดตาย
ฝาโกศทำด้วยลวดทองคำเป็นฝาโปร่ง ยอดแหลมคล้ายฝาช ตงบนพานเงิน
มีสายสร้อยทองคำโยงฝาโกศติดกับพานเงินทง ๔ ด้าน (ดูรูปในภาพแทรก)

น้ำสำหรับสร้ง ตามปกตนิยมสร้งด้วยน้ำแม่กตาง ซึ่งไหลจาก
น้ำตกแม่กตาง ผ่านมาทางทิศตะวันตก ของวัดพระธาตุศรีจอมทอง
เจอดวยน้ำหอม หรือแก่นจันทร ถ้ามความจาเบนซึ่งจะสร้งด้วยน้ำ
แม่กตางไม่ได้ กสร้งด้วยน้ำทสระอาด เจอดวยของหอมตามแต่จะศรัทธา
สำหรับผลอกตามประเพณีเดิม จะต้องไปเอาแม่กตางมาสร้งจนได้.
ประเพณี เห็นจะผลอกตามคานานน เมอครงพระพุทธรเจ้าได้ดจไปรด
พระยาขงกรรมฐะ แลวทรงได้ดจไปประทับบนคอกยอนทนนทซึ่งเป็นทเกิด
แม่น้ำสายน และพระองค์คงจะได้ดจลงสร้งคานนในแม่น้ำน นอกจากน
ยังไม่ได้หลักฐาน.

วันพระบรมธาตุเข้าพรรษา และออกพรรษา วันเดือน ๗
เพญ (เดือน ๗) เป็นวันพระบรมธาตุเชษฐาธิราช วันเดือน ๓

เพ็ญ (เดือน ๕ เหนือ) เป็นวันพระบรมชาติออกพรรษา. รวมเวตา
เข้าพรรษาเป็นเวตา ๘ เดือน ระหว่างเวตาพระบรมชาติเข้าพรรษา ๘ เดือน
ตามปกติไม่มีการสร้างนา และจะเจริญเสด็จไปในทิศใด ๆ ไม่ได้ทรงสน.

พระบรมชาติออกพรรษาแล้ว คือ ตั้งแต่เดือน ๓ เพ็ญ (เดือน ๕ เหนือ)
ไปจนถึงเดือน ๗ เพ็ญ (เดือน ๘ เหนือ) รวมเป็นเวตา ๔ เดือน ซึ่งเป็น
ฤดูร้อนมีการสร้างนาพระบรมชาติทุกวันพระ.

งานประจำปี งานประจำปีสำหรับพระบรมชาติ มีทั้งหมด ๒ ครั้ง
คือ งานสมโภชพระบรมชาติเข้าพรรษา ๑. งานสมโภชพระบรมชาติออก
พรรษา ๑. งานสมโภชพระบรมชาติเข้าพรรษานี้กำหนดวันพระบรมชาติ
เข้าพรรษา คือ เดือน ๗ เพ็ญ (เดือน ๘ เหนือ) ทุก ๆ ปี เป็นงาน
ประเพณีที่ใหญ่ถกนมาแต่ดั้งเดิม ตามปกติเริ่มงานตั้งแต่วันขึ้น ๑๐ ค่ำไป
พักกรรมเนื่องในงานนทมนเป็นประจำ คือ ให้พระบรมชาติไปบูชาชาวทพระ
อุโบสถ. ประชาชนนำเครื่องไทยทานไปถวายบูชาพระบรมชาติ. สร้างนา
พระบรมชาติตลอดงาน. กิตติคุณมเจริญพระพุทธมนต์ ฟังพระธรรม-
เทศนาและสวดเบก. นอกจากนี้กรมมหรสพดอกไม้เพลิงและอื่น ๆ ตามแต่
จะจัดใหม่. และงานสมโภชพระบรมชาติออกพรรษานี้ กำหนดเดือน ๓
เพ็ญ (เดือน ๕ เหนือ) กรมการให้พระบรมชาติไปบูชาชาวและสร้างนา
ดุจเดียวกัน แต่นับเป็นงานประเพณีน้อย มีประชาชนไปทำบุญไม่ค้อย
มาก รวมงานประเพณีสำหรับพระบรมชาติ ในรอบปีทั้งหมด ๒ ครั้ง
ด้วยประการดังนี้.

พระบรมชาติของคน ได้มาจากไหน? ใครเป็นผู้นำมา? ด้วยอาการ
อย่างไร? ท่านจะได้ทราบความพิศดารตามตำนานที่อาณอยู่ ณ บดิน.

ตำนานพระบรมธาตุจอมทอง

ตอนที่ ๑

คอยจอมทองในสมัยพุทธกาล

บคน จากดาวดวงสถานทคอดอยจอมทองก่อน. คอยจอมทอง
 ไต่แกทตงวดพระธาตุจอมทองในปัจจุบัน ซึ่งเบนวคทพระบรมธาตุ
 ประดิษฐานอยู่. คอยถูกนตงอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ^(๑)ห่าง
 จากเมืองกุดนาราประมาณ ๒๗ โยชน์.^(๒) ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
 (อีสาน) แห่งคอยจอมทอง มีเมือง ๆ หนึ่งชื่อว่าเมืองอังกูรัฐะ. คอย
 จอมทองนตงอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ (หรต) แห่งเมืองอังกูรัฐะ
 ห่างจากเมืองประมาณ ๕๐๐ วา. มีแม่น้ำสายหนึ่งชื่อว่าระมิงคะนท (แม่น้ำ
 แม่ปึง) ไหลจากทางทิศเหนือผ่านเชิงคอยจอมทองมาทางทิศตะวันออก
 ห่างจากเชิงคอยประมาณ ๗๕ วา ไหลลงไปถึงมหาสมุทร. ยังมีแม่น้ำ
 อีกสายหนึ่งชื่อ ลักการะนท (แม่น้ำแม่กลาง) ไหลจากท้องคอยลงหนึ่ง
 ชื่อ อังคักการะ (คอยอังกาหรือคอยอินทนนท์) นตงอยู่ทางทิศตะวันตก
 เฉียงเหนือแห่งเมืองอังกูรัฐะ ผ่านคอยจอมทองมาทางทิศตะวันตก ห่าง
 จากเชิงคอยประมาณ ๓๐๐ วา แล้วไหลไปตกแม่น้ำระมิงคะนทที่ตำบล

๑. เป็นเมืองที่พระพุทธเจ้า เสด็จเสด็จประพินิพพาน ปัจจุบันนี้อยู่ในประเทศอินเดีย
 ตอนเหนือ
 ๒. เห็นจะเป็น ๒๗๐ โยชน์ ซึ่งเท่ากับ ๔,๓๒๐ กิโลเมตร ซึ่งตรงกับศัพท์บาลีบาง
 แห่งว่า สตุตวิสติตสโยจนิกะ แปลว่า ๒๗๐ โยชน์

ดัดเคาะ^(๑) ทางทิศใต้คอยจอมทอง ห่างประมาณ ๒,๐๐๐ วา. คอยถกน
 มัดณฐานตั้งหลังเตาทองคำ ตั้งจากทราบประมาณ ๕ วา. เมืองอังกษรัฐ
 นน มเจาบุตรของนครนามว่า พระยาอังกษรัฐ ทรงมบญบารมอาณา-
 เศษอาณาจักมากนก มีเด้นามาตย์ราชบริพารและพตโยธาตงอยทง ๒ ชาง
 แห่งแม่นาทง ๒^(๒) มีหมบ้านแปดหมนครกต. คอยจอมทองนนเป็นัดถาน
 ที่ถ่วงามรมเยน มีหมไม้ทองหลางเกิดอยบนคอยนน และตามค่านาน
 นวาเป็นัดถานทพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ เดีัดจมาประทับโปรดเวไนยสัตว
 และเบนทประคษฐานพระทกษณโมลชาคแห่งพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์.

ตอนที่ ๒

พระพุทธเจ้าและพระมหาโมคคัลลานะ เดีัดจสูคอยจอมทอง

ในสมัยเมื่อพระยาอังกษรัฐครองเมืองอังกษรัฐอยู่นน เป็นัดมย
 ที่พระพุทธเจ้าได้ครัดรูปพระัดมมาัดมโพชญาณแล้ว และทรงเด็ดจดำราญ
 พระอรยาบถอยู่ ณ พระเวพวนนหารกรงราชคฤห์^(๓) ส่วนพระยาอังกษรัฐ
 นนเป็นัดนใจคอยัดคบชาวค่านความบังเกิดชนแห่งพระพุทธเจ้า พระ
 ธรรมและพระัดมอยเด็ดมอมา. ครนอยมาวนหนงทาวเชอไดัดคบชาวจาก
 พวกพอกาชงมาจากกรงราชคฤห์วาพระพุทธเจ้าได้บังเกิดชนแล้วในโลก
 และเด็ดจประทับอยทพระเวพวนนหาร กรงราชคฤห์ กมใจบคยนตมากนก
 ได้พระราชทานชาวชองเงนทองเด็ดอผาแกพวกพอกาเหต่านนเป็นอนนมาก

๑. เวลาเรียกว่า สบกลาง
 ๒. คอแม่น้ำระมิงคะนที และแม่น้ำสักการะนที
 ๓. เมืองหลวงของแคว้นมคธอยู่ในอินเดียตอนเหนือ.

เบนมัจฉาเดอมได้ใครประดับพบเห็นพระพุทธเจ้าเป็นกาดัง จึงได้
 อธิษฐานรักษาคัด & แดงประกองอัญชติ (ประณมมือ) หันหน้าสู่ทิศ
 อุดรกล่าวคำอาราธนาว่า "ข้าแต่พระพุทธเจ้าผู้ประกอบด้วยพระมหากรุณา
 เกษมดีตนเป็นอนมก วนพรงนชดพระพุทธองค์พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์จึง
 ได้ดจมาโปรดข้าพระองค์เพื่อให้ข้าพระองค์ได้มาเพญทานบารม เพื่อเป็น
 บัจจยแก่พระดีพญญุตญาณแห่งข้าพระองค์ด้วยเทอญ" เมื่ออาราธนา
 แดงในคณวนน เวลางอนจะใกล้รุ่ง ดมเคจพระดีมมาดมพุทธเจ้าทรง
 เช้าดมาบค(๑) ครงออกจากสมาบคแดง ทรงแผพระญาณแดงดเวไนย
 สรรพดีศวตามพุทชวดีย ได้ทรงเห็นพระยาอังกฎฐีผู้ประกอบด้วย
 ศรัทธาปรารถนาจะถวายทานแก่พระองค์ เข้าไปปรากฏในช้ายพระญาณ
 ของพระองค์แดง. ครนเวลารุ่งเช้าพระพุทธองค์จึงรับสั่งแก่พระมหา
 โมคคคถานะว่า ดกรโมคคคถานะ เชอพร้อมด้วยพระอรหันตบริวารอก
 & รูป จงไปสู่เมืองอองครฎฐีเพื่อทำการตั้งเคราะห์แก่พระยาอังกฎฐี
 ผู้ปรารถนาจะถวายทาน อนตงอยเซงคอยจอมทองโนน. ฝ่ายพระมหา
 โมคคคถานะรับพระพุทธชานตพจนแดง กนงหมจวรถอบาตรแดงเหาะไป
 สู่เมืองอองครฎฐีพร้อมด้วยพระอรหันตบริวารอก & รูป โดยทางอากาศ.
 ในคณวนนพระยาอังกฎฐีทรงตั้งบนนมตผนว่า มพระยาหงส์ทอง & ศว
 บินมาทางอากาศแดงดงยงทองพระदानหดวงของพระองค์ กทรงตั้งคตน
 ชน ขณะเมอทาวเชอกาตงทรงคานงถงพระดีบนนมตอยุนน กพอด
 พระมหาโมคคคถานะพร้อมด้วยพระอรหันตทง & มาตงทองพระदानหดวง.
 พระยาอังกฎฐีเมื่อได้ทอดพระเนตรเห็นกทรงดำคญ (เข้าใจ) ว่าเป็น
 พระพุทธเจ้า มพระทยเตมตนด้วยบคยนคยงนค จึงนมนตพระมหา

๑. ความบรรลภคุณธรรมเบื้องสูง ได้แก่การเข้าฌาน ๘ คือ รูปฌาน ๔ อรูปฌาน ๔

โมคคัลลานะชนผู้ประไรง แด้วให้บ่าวประกาศเด่นาภาคย์ราชบริพารและ
 ชาวเมืองทั้งหลายให้ตกแต่งเครื่องสักการะช้วน่าโภชนาหาร แด้วนำมา
 ประชมพร้อมกันถวายนมัสการพระเถระเจ้าเป็นอันมาก. ขณะนั้นพระ
 เถระเจ้าจึงได้แจ้งความจริงแก่พระยาอังกัญฐะว่า “อาตมานมใช้พระ
 พุทธเจ้า แต่เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า ซึ่งพระองค์ได้รับสั่งให้มาเพื่อ
 อนุเคราะห์แก่มหาบพิตรดังนี้” ด่วนพระยาอังกัญฐะ ได้สดาทานศัตถ ๘
 แด้วถวายอาหาร บิณฑบาตแก่พระมหาโมคคัลลานะพร้อมด้วยพระอรหันต์
 บริวารเสร็จแล้ว. พระมหาโมคคัลลานะก็แต่งตั้งพระธรรมเทศนาให้พระยา
 อังกัญฐะตั้งอยู่ในทิศพิชราชธรรม ๑๐ ประการ^(๑) แด้วก็อาดาไปตั้งคอย
 อิงกระตักการะ (คอยอินทนนท์) ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเมืองนแฉว.
 พระมหาเถระเจ้าจึงกล่าวคำทำนายแก่พระอรหันต์ผู้บริวารว่า เมืองแห่ง
 พระยาอังกัญฐะนี้ต่อไปข้างหน้าจักอุดมสมบูรณ์ และเจริญรุ่งเรืองด้วย
 พระพุทธศาสดานาคตลอด ๕,๐๐๐ พระวัสส์ดำ

เมื่อพระมหาโมคคัลลานะพร้อมด้วยพระอรหันต์บริวาร ถัดมาถึง
 พระเวฬุวนนวิหารแล้ว ก็กราบทูลพฤติการณ์แห่งพระยาอังกัญฐะถวายให้
 พระพุทธเจ้าทรงทราบทุกประการ. กาดต่อมา พระยาอังกัญฐะปรารถนา
 จะถวายทานแก่พระพุทธเจ้าออก จึงได้ทำอริษฐานอาราธนาขอให้พระ
 พุทธเจ้าเสด็จมาตั้งเคราะห์ดั่งกล่าวมาแต่แต่เห็นหลัง เมื่อทรงอริษฐาน
 แล้ว ถึงเวลาดากลางคืนทรงตั้งบนนมความพระยาช่างเผือกเชือกหนึ่งพร้อม
 ด้วยช่างบริวาร ๕๐๐ เชือก เหาะจากทิศเหนือมาสู่คอยจอมทองทางอากาศ

๑. ราชธรรม ๑๐ คือ ทาน ๑ ศีล ๑ บริจาค ๑ ซื่อตรง ๑ อ่อนโยน ๑
 ความเพียร ๑ ความไม่โกรธ ๑ ความไม่เบียดเบียน ๑ ความอดทน ๑ ความไม่พิโรธ ๑

แล้วดวงบนดอยนั้นเต็มไปด้วยทงคอย และเห็นชาวเมืองทงหลายได้พากันถือ
 ดอกไม้รูปเทียนไปนมอมนมัสการบูชาพระยาช่างเผือกนั้นเป็นอันมาก ครั้น
 คนจากบรรทมแล้วทรงรำพึงว่า เมื่อก้าวทแถวเราณเห็นพระยาหงส์ ๕ ตัว
 บินมาลง ณ ทน พอรุ่งชนกมพระอรหันต์ ๕ รูปมาตั้งเคราะห์แก่เรา. บัดนี้
 เราณเห็นพระยาช่างเผือกออกแล้ว ชะรอยว่าคราวนี้ สัมเด็จพระสัมมา
 สัมพุทธเจ้าจักเสด็จมาโปรดเราโดยพระองค์เองเป็นแน่. เมื่อท้าวเชษฐ
 ชาติทรงเห็นแล้ว จึงมรบัดงให้เสนามาตยราชบริพารและประชาชนชาวเมือง
 ทงหลาย ให้ตกแต่งชาน้ำโภชนาหารและเครื่องสักการะ มีดอกไม้รูปเทียน
 เป็นต้น แล้วให้ไปประชุมพร้อมเพียงกันคอยทำการเสด็จมาแห่งพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ ณ ทดอยคีร์จอมทอง.

ฝ่ายสัมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงทราบความปริวิตกแห่ง
 พระยาอภินิหารผู้ช่วยพระญาณของพระองค์แล้ว ในเวดากัดรุ่งวันนั้น
 พระองค์เสด็จพระมหากษัตริย์มาบัต ออกจากสถมาบัตแล้ว ทรงนั่งบั
 ญจรพระกรทงตั้งองค์ประคองบาตร เสร็จแล้วคอยจอมทองพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์
 ๕๐๐ รูปเป็นบริวารโดยทางอากาศ เพื่อบริหารบิณฑบาตแห่งพระยา
 อภินิหารผู้ช่วยพระญาณ. ฝ่ายพระยาอภินิหารผู้ช่วยพระญาณเมื่อได้เห็นพระสัมมา
 สัมพุทธเจ้าเสด็จมาพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์เป็นอันมากกมบัตยนคยงน
 กจึงเข้าไปถวายบังคมพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยเบญจางคประดิษฐ์. ครั้น
 นั้นสัมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อจะยกย่องสรรเสริญและทำนายสถานท
 ษณ จึงตรัสแก่พระยาอภินิหารผู้ช่วยพระญาณว่า ดูก่อนมหาธา สถานทหนตอไปข้าง
 หนจากเบนอครสถานอนประเสริฐ จักเบนทประดิษฐ์านทกษณโมดธาตุ

จอมทวยเบองขวาแห่งเวา กับทงชาตกระตักตามมตเบองขวา (๑) มัดณฐาน
 เบนรูปด้ามเหยยม เทาเมตตชาวดารหก และธาตยอยอก ๕ องค์ เทา
 เมตตพนช ผกกาต จักมาประดิษฐานอยู่ ณ ทน. เมื่อเรตถาคตนพพาน
 ไปแล้วได้ ๒๓๘ ปี จักมพระราชองค์หนึ่งพระนามว่า อโศกมหาราช จัก
 เบนธรรมกราชปราบชมพูทวีปหมดแล้ว จักเด็ดจากดัดออยจอมทองทน
 จักให้สร้างอโฌงคเบนนทประดิษฐานพระบรมชาติไว้โตพนดอยทน สถานที่
 ทนจักเบนนครสถานอนเด็คแต่ เมื่อเรตถาคตนพพานไปแล้วได้ ๓๐๐๐ ปี
 จักเจริญกรุงหนง ได้ ๒๐๐๐ ปีจักเจริญกรุงหนง ได้ ๓๐๐๐ ปีจักเจริญ
 กรุงหนง ได้ ๔๐๐๐ ปีจักเจริญกรุงหนง ได้ ๔๕๐๐ ปีจักเจริญกรุงหนง
 ได้ ๔๗๐๐ ปีจักเจริญกรุงหนง ได้ ๔๗๕๐ ปีจักเจริญอกกรุงหนง สถานที่
 หนจักเจริญในกาล ๗ ครั้งด้วยประการณะนแต่.

เมื่อพระพทธเจ้าตรัสพยากรณ์ทานายจบตงแล้ว ได้มเทวดา ๒ คน
 กับพระยานาค ๒ คนทอยรักษาดอยจอมทองทน เขาไปกราบทอดขอรับ
 อาดำจะรักษาสถานทนนเพื่อไม่ให้ใครทำอันตรายใด ๆ ได้. ด้วยพระยา
 อังกรมูฐะกนิมนตพระพทธองค์และภิกษุสงฆ์ไปรับบิณฑบาตในสถาน
 ทอนตนได้ให้เจตเจงไวทางทศเหนือแห่งดอยจอมทอง ห่างจากทยอดดอย
 จอมทองประมาณ ๓ ขวขวางกอนดินตก. (๒) พระพทธองค์รับมนตแล้ว
 เล็ดจไปรับบิณฑบาต ครนรับแล้วทรงเล็ดจกตบมาดัดออยจอมทองอก
 แล้วจงทรงพิจารณาตถานททจะทรงนงทาภคคกิจ (แล้วย) แล้วทรงไป

๑. ไม่น่าจะกระตักอะไร เพราะในหนังสือบาลีต่าง ๆ เช่นวิสุทธิมรรคเป็นต้น ก็
 บอกว่า กระตักขามีสัณฐานเหมือนด้ามมีด กระตกรากขวัญหรือไพลาร้า มีสัณฐาน
 เหมือนด้ามมีด กระตกลางหรือชากรรไกรก็มีสัณฐานเหมือนด้ามมีด แต่ในที่นี้คงเป็นพระ
 ชาติกรากขวัญมากกว่าอย่างอื่น (วิสุทธิญาณมุนี)
 ๒. สถานที่ที่พระพทธเจ้าทรงรับบิณฑบาตนั้นเวลานั้นเป็นวัดร้าง ชื่อวัดตั้งอยู่
 ริมถนนด้านตะวันตก เหนือวัดพระธาตุศรีจอมทอง

นงทาทตคกจ ณ สถานทแห่งหนง อนตงอยทาทคตวงคกเฉยงเห่นอแห่ง
 ยอดคคอยศร์จอมทอง(๑) ห่างจากทพระองค์ประทบยนครงแรกประมาณ
 ๓ ชั่วโมง (สามชั่วโมงรวก). เมื่อพระองค์ทรงทาทคตคกจเสร็จแล้วจง
 ทรงแ่ดตงพระชรรมเทศ์นาโดยนัยพระบาคว่า อปปมตตาท โหถ ภิกขเว
 ดงนเบ่นต่น. ฝ่ายพระยาอองครฐฐะกับเส่นามาตยชาวบานชาวมือง ไตพง
 พระชรรมเทศ์นากชนชมยนตมกนทก จังนมนค้พระพุทชเจ้าขอไห้พระองค์
 เส่ตจมาโปรดเน่อง ๆ ค่อไป.

ส่วนเส่มเต้จพระเส่มมาเส่มพุทชเจ้า ครนทงแ่ดตงชรรมเทศ์นาจบ
 ดงแล้ว ก็ทงอ้าดาพระยาอองครฐฐะแ่ดพาพระภิกษุสงฆ์บวรวารเส่ตจไป
 ยงคคอยอองค้ตคการะ (อินทนนท์) โดยทงอากาศ แ่ดพระองค์ไต้
 ทงฉนพระพุทชเเตงแ่ดค้เมืองอองครฐฐะ จังตรเส่ทานายแก้พระอรหันค้
 ทงหลายว่า ชนบทททจกเบ่นทเส่ชเกษมเส่ดารายชนบานอดมเส่มบรรณควย
 ชชโภชนาทหาร เบ่นสถานทตงแห่งพระพุทชค้เส่นา โดยตงพระมหา
 โมคคเส่นานะไต้กเส่นาเส่มเส่มเว้ในหนหลังแล้ว พระอองค้เส่ตจกเส่มไป
 เส่มเมืองราชคฤพรอมคควยพระอรหันค้ ๕๐๐ รูปในอนน. ส่วนพระยา
 อองครฐฐะเมื่อไต้ทราบค้ทานายจากพระเส่มมาเส่มพุทชเจ้าว่า "เส่นาทแห่ง
 คคอยจอมทองนจกเบ่นทประคชฐ้านพระทกษณโมต ชาติแห่งพระพุทชเจ้า
 เชนนนแ่ด" จังรบตงไห้ปลุกเส่นาไวเินท ๓ แห่ง คคือ ทยอดคคอย
 ศร์จอมทองอนพระเส่มมาเส่มพุทชเจ้าเส่ตจตงมาประทบยนทแรกนนแห่งหนง
 ทอนพระเส่มมาเส่มพุทชเจ้าทงรบเบ่นทบาตนนแห่งหนง แ่ดทอนพระ

๑. สถานที่ที่พระพุทธเจ้าทรงทำกัตตกิจ (เสวยอาหาร) ได้แก่ที่ตั้งพระอุโบสถ
 วัดพระธาตุสร้อยจอมทองในเวลานี้ ซึ่งถือเป็นประเพณีนิมนต์พระธาตุไปบูชาข้าวที่อุโบสถ
 จนทุกวันนี้

สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเสวย (ฉัน) โภชนาหารนั้นแห่งหนึ่ง และได้ให้
 ด้วงพระเจดีย์ทองหนึ่งแควด้วยทองคำ วิจิตรไปด้วยแก้ว ๗ ประการไว้
 บนยอดคอดยศรีจอมทอง และได้ให้ร่างโกศแก้วอนหนักดวงหนึ่งควรรค่าได้
 แด่น้ำไว้ในเจดีย์ทองคำนั้นแล้ว. จึงตั้งสัตยาธิษฐานว่า "เมื่อพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว ขอให้พระทักขณโมลีชาติ
 เบลองขวาแห่งพระพุทธรูปองค์นี้เสด็จมาประดิษฐานอยู่ในโกศแก้วอนหนัก
 อนึ่งไว้ในเจดีย์ทองคำนเทอญ" ครั้นแล้วจึงตั้งโธงพอดกรว ๕๐๐ ตระกุด
 ให้อยู่ปฏิบัติรักษาเจดีย์นั้น และรับตั้งพอดกรวไว้ว่า "เมื่อพระสัมมา
 สัมพุทธเจ้าและพระอรหันตทั้งหลายเสด็จมาสู่สถานนอก ทานทางหลายจง
 ตกแต่งโภชนาหารอันประณีตต่าง ๆ ถวายอย่าได้ขาดจงทุกครั่งทุกคราว"
 ดั่งนั้นแล้ว ก็เสด็จเข้าพระนครแห่งพระองค์ แล้วราชสมบัติโดยทศพิช
 ราชธรรม จนตราบเท้านพระชนมายุแล้วก็ได้ไปบังเกิดในสวรรค์เทวโลก
 นั้นแล้ว.

ตอนที่ ๓

พระทักขณโมลีชาติเสด็จมาสู่คอดยศรีจอมทอง

เมื่อสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทั้งหลาย เสด็จดับขันธ-
 ปรินิพพานไป ณ เมืองกัณณารามน์ โทณพราหมณ์ได้แบ่งพระบรม
 สารรัตตลักษณะทรงหลายทศมาชกทั้ง ๘ นคร. ส่วนพระทักขณ
 โมลีชาตินั้นได้ตกไปเป็นดวงหนึ่งแห่งมตตกษัตริย์เมืองกัณณาราม. ครั้น
 พระมหากษัตริย์พระเจ้าผู้เป็นประธานในทณนั้น จึงได้ถวายพระพรแจ้ง

แกกษัตริย์เมืองกัณดาราวว่า “พระทกษณโมตชาตแห่งพระพทของคเจ้านน
 ต้มควรรให้ไปประดิษฐานไว้ที่คตอยค์รจอมทองของเมืององครฐฐะ เพราะ
 ว่าเมอขงทรงพระชนมมอยนหน พระองค์ได้ครัดพยากรณ์ทำนายไว้แก่พระยา
 อดงครฐฐะในคราวทพระองค์เสด็จไปรับบิณฑบาตของพระยาอดงครฐฐะว่า
 ‘คตอยจอมทองทนจกเบนทประดิษฐานพระทกษณโมตชาตแห่งพระพทเจ้า
 ทุก ๆ พระองค์ และพระทกษณโมตชาตของเราตถาคคกจกมาประดิษฐาน
 บนยอดคตอยจอมทองน’ ดงน ฝ่ายกษัตริย์ชาวเมืองกัณดาราทงหลาย ได้
 ทรงพงพระเถระเจ้ากดาวเชนนกทรงยนคมากน กจึงนยอมพร้อมกนยก
 ถวายพระทกษณโมตชาตุนให้แก่พระมหากัสสปเถระเจ้าในกาลน. ส่วน
 พระเถระเจ้ากอเบเชญพระทกษณโมตชาตองค์ประเสริฐตงไว้บนฝ่ามือแล้ว
 ผนหน้าเฉพาตอเมืององครฐฐะ ตงตั้งยาศษฐานกถาวอาราธนาว่า
 “ขอพระบรมชาตเจ้าองค์ประเสริฐจงเสด็จไปประดิษฐานตงอยู่ในโกศ
 แกวอนทนถภายในเจดีย์ทองคำ ซึ่งอยบนยอดคตอยค์รจอมทองอนพระยา
 อดงครฐฐะได้ให้สร้างไว้ ด้วยกาดังอานภาพแห่งพระสัมมาสัมพทเจ้า
 และค้ำอชษฐานแห่งชาพระองค์นเทอญ.” ขณะนพระบรมชาตองค์
 ประเสริฐก็ไดเปดงรศมแสงสว่างอนชาวบริตชตจหนึ่งว่าพระจันทรในวัน
 เพียง แล้วเสด็จลอยขนสู่อากาศแต่ดงปาวุหารยมประการต่าง ๆ แล้วเสด็จ
 ไปประดิษฐานอยู่ในโกศแกวอนทนถอนพระยาอดงครฐฐะได้ให้สร้างไว้บน
 ยอดคตอยค์รจอมทอง พร้อมด้วยความอศจรรยเบอนอนมากตงอชษฐาน
 ของพระมหากัสสปเถระเจ้า, ตมตามทพระสัมมาสัมพทเจ้าได้ทรงทำนาย
 ไว้ทุกประการนเด.(๑)

๑. เป็นอนว่าพระบรมชาตได้เสด็จมาสู่คตอยจอมทอง ภายหลังกพทปรนนิพพานแล้ว
 เล็กน้อย

ตอนที่ ๔

พระเจ้าศรีธรรมมาโศกราชเสด็จสู่คอยศรีจอมทอง

จำเดิมแต่กาดทพระดัมมาดัมพทชเจ้าเดด็จดับชนชปรินพพานไปแล้ว
 ได้ ๒๑๘ ปี มีพระราชอาองค์หนึ่งพระนามว่า ศรีธรรมมาโศกราช หรือออก
 นัยหนึ่งว่า พระเจ้าอโศกมหาราช เป็นผู้ทรงเดชานุภาพปราบชมพูทวีป
 ทงมวต. ได้เสด็จไปสู่คอยศรีจอมทอง พร้อมด้วยท้าวพระยาเด่นนามาคัย
 ราชบริพารเป็นอันมาก, ด้วยอาณภาพแห่งพระอินทร์ เทพยดา และพระ
 อรหันต์แล้ว, ได้ให้ชุดคหาเป็นอโมงคทโคพนคอยศรีจอมทองตถนถ,
 ใหญ่ประมาณเท่าทตงพระคณชกฏแห่งพระดัมมาดัมพทชเจ้าในพระเชตวัน
 มหาวิหารพระนครลำวตถในดัมยพทชกาดแล้ว. ให้สร้างพระสถูปองค์
 หนึ่งแล้วด้วยทองคำสูง ๖ ศอกไว้ในคหานน, หตอพระพุทชรูปแล้วด้วยทอง
 และเงินตงไวรอบสถูปนน, หตอพระพุทชรูปนด้วยทองทพยหนัก ๓ แล่น
 ๒ องค์ ตงไวทางทิศเหนือพระสถูปองค์ ๑ ทิศใต้องค์ ๑, หตอพระ
 พุทชรูปนด้วยทองคำ ๒ องค์หนักองค์ละ ๓ แล่น ตงไว ณ ทิศตะวันออก
 พระสถูปองค์ ๑ ทิศตะวันตกองค์ ๑ และได้จัดสร้างตริยคณตริ, เกรียง
 ปลาด, เติงนง และฉตริชงไวทง ๔ ด้านแห่งพระสถูปนแล้ว. ให้หตอ
 รบยกษ ๘ คณยนเฝ้าทหนามชพระสถูปทง ๔ ด้านๆละคณ, ยนเฝ้าประค
 แห่งคหาทง ๔ ด้านๆละคณแล้ว, พระเจ้าอโศกมหาราชจึงเอาโกศแก้วชระ
 (โกศเพชร) หนัก ๑ พนน้า^(๑) มาตงไวเหนืออาถนะทงค้ำ ครนได้

๑. โกศเพชรหนัก ๑ พนน้า เป็นมาตราช่งชนิดหนึ่ง ซึ่งปรากฏในหนังสือโบราณ
 ของชาวภาคพายัพทั่วไป ไม่ทราบว่าจะเทียบมาตราช่งปัจจุบัน มีจำนวนเท่าไร

นักชกฤกษ์ชัยมงคล จึงพร้อมด้วยพระอรหันต์ เทวดา นาค ครุฑ และ
 สัมณพราหมณ์ ทำการฉลองสมโภชบูชาพระบรมชาติแห่งพระสัมมา
 สัมพุทธเจ้าเป็นมหาปางอันใหญ่ตลอด ๗ วัน. ครั้นแล้วจึงได้ทำการอัญ-
 เชิญพระทักษิณโมลีธาตุจอมทองพระเศียรเบองขวาแห่งพระสัมพุทธเจ้า
 เท้าเมตตในพุทธราเสด็จเข้าสู่โกศแก้ววชิระนน พร้อมทั้งพระชาติกระดก
 ดานมดเบองขวา (พระอยู่ฐิชากรรไกร?) โคเท้าเมตตชาวดารหัก มี
 สันฐานเป็นสามเหลี่ยม และพระบรมชาติย่อยอก ๕ องค์เท้าเมตตพนธมก
 กาด^(๑) รวมเป็นพระบรมชาติ ๗ องค์ให้เข้าอยู่ในโกศแก้ววชิระนน, จึงเชิญ
 โกศแก้ววชิระให้เข้าไปประดิษฐานไว้ในพระสถูปทองคำเสร็จแล้ว พระเจ้า
 อโศกมหาราชพร้อมด้วยท้าวพระยาเสนามาตย์ เทพยดา และพระอรหันต์
 ทงหลาย จึงกล่าวคำอธิษฐานไว้ว่า “ข้าแต่พระบรมชาติเจ้าองค์ประเสริฐ
 ในเมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระชนม์อยู่ พระองค์ได้เคยเสด็จมาสถัน
 และได้ตรัสทำนายไว้แก่พระยาอภินิหารว่า ‘พระทักษิณโมลีธาตุของเรา
 ตถาคตจะมาประดิษฐานอยู่ที่นั่น’ ดงน และบัดนี้พระบรมชาติเจ้ากได้เสด็จ
 เข้าไปประดิษฐานอยู่ในที่นี้ สัมดังพระพุทธทำนายแล้ว, ในกาดต่อไป
 ขางหน้าแม่วาคน เทวดา และครุฑนาคใด ๆ กัด จกมานาเอาพระบรมชาติ
 เจ้าไปในสถานใดกิด ขอพระบรมชาติเจ้าอย่าได้เสด็จไปเลย, ถึงแม่วา
 ได้เสด็จไปแล้วกขอจงได้เสด็จกลับคนมาอยู่ ณ สถานทนต์ราบเทา ๕๐๐๐
 พระวัสส์สา, เพื่อได้เบงทศกการบูชาแก่เทพยดาและมนุษย์ทงหลายชวกาด
 นาน, ข้าแต่พระบรมชาติเจ้า ในอนาคตกาดขางหน้าหากมพระราชาหรือ
 มหาอำมาตย์ผู้ใด ได้มาตั้งการบูชาพระบรมชาติเจ้า ณ คอยศร์จอมทอง
 ทน ขอจงให้พระราชาเบงตนพระองค์น จงมเดชานภาพเหมอนดง

๑. เมื่อพระมหากัสสปอธิษฐานกล่าวถึงพระทักษิณโมลีธาตุอย่างเดีขวเท่านั้น ไม่
 ได้กล่าวถึงพระชาติย่อย

ข้าพระพุทธเจ้าได้กษรรมาชานเทอญ, ข้าแต่พระบรมชาติเจ้า เมื่อใด
 พระราชามาหาอามาตย์ผู้ด้วยราชย์บานเมืองทนมบุญวาสนาเต็มอติงข้าพระ
 พุทธเจ้า, ข้าพระพุทธเจ้าขอหมนตพระบรมชาติเจ้า จงเสด็จออกมาจาก
 พระสถูปทองคำ แลตั้งอภิหารให้ปรากฏแก่คนและเทพยดาทั้งหลาย เพื่อ
 ให้พระพุทธศาสดารุ่งเรืองต่อไปตลอด ๕๐๐๐ พระวัสส์ ถ้าหากพระราช
 และอามาตย์ผู้ด้วยราชย์บานเมืองทนมปราศจากการเคารพนบถอพระรัตน-
 ตรีย์ ประกอบแต่บาปอกุศลกรรมมประการต่าง ๆ ไชรั, ขอพระบรมชาติ
 เจ้าจงเสด็จประทับอยู่ในพระสถูปทองคำแห่งข้าพระพุทธเจ้า ขอจงอย่าได้
 เสด็จออกมาให้ปรากฏแก่ผู้ใดเลย, ข้าแต่พระบรมชาติเจ้า กาดใดเมื่อ
 พระพุทธศาสดาตั้งอยู่ตลอด ๕๐๐๐ พระวัสส์แล้ว พระชาติแห่งพระพุทธเจ้า
 ก็จักเสด็จไปรวมกันในทแห่งเดียว ขอพระสถูปทองคำของข้าพระพุทธเจ้า
 กับทงเครองสักการบูชาทงหลาย จงอย่าได้คั้นยหายเป็นอนัตราหายไปเลย
 ขอจงตั้งอยตราบเทอถงศาสดาพระศรี อริยะเมตไตรยผู้จะมาตรัสในภายหน้า
 และขอจงให้พระศรี อริยะเมตไตรยพระองค์นจนำพระสถูปทองคำของข้า
 พระพุทธเจ้านออกมาแสดงแก่เทพยดาและมนุษย์ทงหลาย, ได้กระทำสักการ
 บูชาทุก ๗ วันเทอญ” เมื่อพระเจ้าอโศกมหาราชาทรงอริษฐานอย่างนแลง
 เหล่าเทพยดา นาค ครุฑทงหลาย จึงไปนำเอาหินมาจากป่าหิมพานต์(๑)
 เอามาก่อนแวดล้อมพระสถูปไว้ ๗ ชั้น เพอมีให้คนและสัตว์มาทำอนัตราได้
 แลว, จงอาณตตั้งเทวดา ๒ คนและพระยานาค ๒ คน ให้อยพิทกษรรักษา
 พระบรมชาติเจ้าต่อไป. ในกาดใดถ้าหากพระราชามาหาอามาตย์และฝูงชน
 ทงหลายประกอบด้วยบุญสมภารมความเลอมีได้ในพระรัตนตรีย์, ในกาด
 นเทพยดาและพระยานาคผู้รักษาพระบรมชาติ ก็คิดบันดาตให้ชนทงหลาย

๑. หินที่เทือกเขาตออินทนนท์ก็มีถมไป ทำไมจึงไม่เอา? หรือคำว่า “ป่าหิมพานต์” ก็ตงหมายเอาป่าดงแลบนัน?

ทราบว่า พระบรมชาติเจ้ามอยู่ในทณ, ถาชนทงหลายมีใจหนาแน่นไปดวย
 กิเลสประกอบแต่กรรมอนเป็นอกศดาปกรรม, เทพเจ้าผู้รักษาพระบรม
 ชาติกนมนตพระบรมชาติให้เขาอยู่ในคหาไตพนดอยศรีจอมทองเดย, มีให้
 ออกมาปรากฏแก่คนทงหลาย. และในกาลนนพระเจ้าอโศกธรรมราชา
 ได้รบตั้งให้เสนาอำมาตยราชบริพารทงหลายให้ชดหลมใหญ่ผ่งทองคำไว้ใน
 ทศทง ๘ แห่งดอยศรีจอมทองทงอชชฐานไว้ว่า "เมื่อใดพระบรมชาติ
 เจ้า(๑) เจริญรุ่งเรืองไปภายหน้าขอจงให้ผู้อยู่ปฏิบตรักษาพระบรมชาติ
 จงชดเอาทองคำทงไว้นอกบารุงก่อสร้าง ดัดทาปนาพระพุทศค้ำถ่นา
 ให้เจริญถาวรต่อไปชวกาลนานเทอญ" ครนแถวทาวเชอพร้อมดวยเสนา
 อำมาตยราชบริวาร ก็เสด็จมนาการกดับไปดัดพระนครของพระองค์ (คือ
 เมืองปาดลบุตรประเทศอินเดีย) ณ กาลนนเด.(๒)

ตอนที่ ๕

ผู้เริ่มสร้างวัดพระธาตุศรีจอมทองครั้งแรก

เมื่อพระเจ้าอโศกมหาราช ได้เชิญพระบรมชาติเข้าบรรจุไว้ในถาคูหาทองคำไตพนดอยศรีจอมทองในกาลครั้งนนเด. ค้ำถ่นกาดได้ดวงมา

๑. หมายถึงพระพุทศศาสนา

๒. เป็นอันว่าพระบรมชาติ ได้ถูกเอาไปเก็บไว้ในถ้ำพื้นดอยศรีจอมทองสมัยนั้น ตามเรื่องราวกกล่าวมาแต่ต้นนำให้สันนิษฐานไปว่าเป็นเมืองที่อยู่แถบดอยจอมทอง ที่เรียกว่าเมืองอังกฤฐะในตำนานนี้ ในสมัยที่พระพุทศเจ้าทรงพระชนมอยู่จนถึงสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชได้เสวยราชย์เป็นพระราชาในอินเดีย คงจะมีสัมพันธ์ภาพเกี่ยวข้องกับอินเดีย หรือพระเจ้าอโศกมหาราชจะทรงแผ่อำนาจเขตมาจนถึงดอยจอมทองก็สุดแท้แต่จะสันนิษฐาน. ในสมัยที่พระเจ้าอโศกมหาราชเสด็จมาสู่ดอยศรีจอมทองนั้น จะเป็นกษัตริย์องค์ใดเป็นผู้ปกครองบ้านเมืองที่นั้น ในตำนานนี้ไม่ได้กล่าวถึงเลย แม้แต่เมืองอังกฤฐะก็ไม่ได้ออกชื่อ ท่านคงมุ่งกล่าวถึงจำเพาะดอยศรีจอมทองกับพระบรมชาติโดยส่วนเดียว

โดยลำดับ จนถึงจุดศักราชได้ ๘๓๓ ปี พ.ศ. ๑๙๙๔ มชายนางชอ
 นายสร้อย (๑) มกรรยาชอนางเมง, ผอเมยคนมบ้านเรือนตงออยโกตคอย
 ศรัจอมทอง, เป็นผมศรัทธาเดอมได้ในพระพุทศาคัดนา ออยมาจนหนง
 เป็นวนเพญเคอน ๑๒ (เคอนยเหนอ) บัเมเมย, นายสร้อยอาบนาศาระกาย
 แดว ไคตมาทานศัต ๘ ออย ณ คอยจอมทองนั้น ไคตังเกศเหนคอยจอมทอง
 มีต้นฐานอหนงคางม ดังชนเบนถาคับคตยหตงเตา จึงคคควา "ัดถานท
 ัดมควรจะเบนัดถานทตงแห่งพระรัตนคทรย" วันหนงนายสร้อยจึงปรกษา
 กับนางเมงกรรยาว่า "เราทงตองจะคคตังวางวคชนบนคอยนเพอเบนัดถาน
 ทตงแห่งพระคาคัดนา ทานจะเหนเบนประการใด" ฝ่ายนางเมงกรรยา
 คอบเหนเบนการัดมควรควย, จึงปรกษากนคตอไปว่า "เราควรตังวางบนถา
 คหายอดคคคยคนททงหตางนแหตะเบนคค." คนทงตองไคปรกษาเบนทคคตง
 กนแเดว จึงไคตงมอชาระแมวถางัดถานทนนเด็วจแเดว. เมอจุดศักราช
 ตังวไค ๘๓๔ พ.ศ. ๑๙๙๕ เคอน ๗ ชน ๘ คา (เคอน ๘ เหนอ) วันจันทร
 ฤกษ์ไค ๑๒ คอเวตาเซา. นายสร้อย นางเมงไคยกเดาศาคาชนเบนปฐุมฤกษ์
 พรอมกับคคกอเจคยไวบนถาคหาแตะกอพระพุทศรปไว้ ๒ อองค. เมอนาย
 สร้อยนางเมงไคปดกตังวางคาคาแตะกอเจคยชนแเดว คนทงหตายจิงเซาใจ
 กนวานายสร้อยนางเมงไคตังวางวคชนบนคอยนน. ฉะนนจิงไคพากนเรยก
 วคนนวนา วคศรัจอมทอง (๒) มาจนกระทั่งบคน. ออยมาจนหนงนายสร้อย
 ไคจคประทป ๒ คองบชาพระพุทศรปแเดว ตงตคยาศษฐานวา "ซาพเจา
 ทงตองมจคศรัทธาจะตังวางวคชนนในทน ถากการัดวางวคของซาพเจา
 ทงตองจกตังเรจัดมคความปรารภนาแเดว ขอใหประทปทง ๒ คองนจิงตงออย

๑. นัยหนึ่งว่านายสร้อย

๒. ในปัจจุบันไคเพิ่มชื่อใหม่เบน วัตพระชาตศรัจอมทอง เมอ พ.ศ. ๒๔๘๕

ในสถานทีเดิม” ดงน. ครนอชชฐานแล้ว พอเวลารุ่งเช้า นายสอ ยนางเมง
 จงพร้อมกันไปคทนน เห็นประทบดวงหนังสือโดยายไปจากท ๆ คนตงไว้ จึง
 ทราบว่าคนทงต้องจกักรางวดไม้สำเรจ, ทงนเหตวอายุของนายสอ ยนาง
 เมงนจกัสนไปเสยกอน, เทพยดาจงยายประทบดวงหนังสือไปเสย. พอ
 ถึงเวลากตางคนเทพยดาจงมาบอกแก่นายสอ ยโดยนมหตวว่า “สถานทน
 เป็นทวเคษ, คอไปจกเป็นทตงแห่งพระพทศค้ำดนาไปจนคตลชด ๕๐๐๐
 พระวดีสำ, ให้ชวยบอกแก่นทงหลาย ออย่าคตลบหัดคหมนัดถานทนเป็น
 อษชาติ” ส่วนนายสอ ยได้ทราบจากนมหตเช่นนทกมใจบคยนคยงนท.
 คอคตนนมาอก ๒ ปี นายสอ ยและนางเมงกตงแก่กรรมไป.

นบคตงคตนายสอ ยนางเมงเรมดีรางวดคร์จอมทอองมาเป็นเวดา ๑๕ ปี,
 ถึงบระกา จดค้กราช ๘๒๘ พ.ศ. ๒๐๐๘ มีชาย ๒ คน ๆ หนึ่งชอด้บเงน,
 อกคนหนึ่งชอด้บถว, ได้ชกชวณกนัรางวหารชนหตงหนังสือ หตงคามง
 ทยาาคา แลวมนคภกษรปหนังสือ สร์ปคคฤเถระมาเป็นเจ้าอาววดี
 อยวคทนน. ทานอยเป็นเจ้าอาววดีได้ ๕ พรรษากรมรณภาพไป. คอมาถึง
 บัจคค้กราช ๘๓๒ พ.ศ. ๒๐๑๓ พระเทพกฤตเถระ(๑)มาอยเป็นเจ้าอาววดี,
 ทานณูนได้จคการปญู้งชวณวหารได้ไม่วะเนงและมงกระเบองไว้. ถึงปี
 จดค้กราช ๘๓๗ พ.ศ. ๒๐๑๘ ชาวบ้านทงหลายไปนิมนตพระมหาเถระเจ้า
 องคหนังสือพระชมมปญโย มาอยเป็นเจ้าอาววดี, ทานณูนพร้อมควย
 ชาวบ้าน ได้พากันไปรชถอนเอาวหารกบทงพระพคชรปองค้ใหญ่หัดอ
 (ก้อ-บ้น) ควยปุ่น จากวคทาแยมชงอยชางแม่นากาละ(๒) มาไว้ใน
 วคคร์จอมทอองในปี พ.ศ. ๒๐๒๒ แลวได้ชกชวณกนัรางวระเบยงหนามช

๑. พระเทพกฤตเถระรูปนี้ จะย้ายไปอยู่วัดอื่น หรือมรณภาพ ไม่ได้กล่าวถึง
 ๒. เข้าใจว่าเป็นแม่น้ำแม่กลอง

หลังอาหารชน, แดวกอปราสาทเพื่องโดยสัง ๒ วา ๓ ค็อก โดยกว้าง
๓ วา ๒ ค็อก เพื่อบนทไวพระพุทธรูปเดว, กอกกาแพงรอบวิหารทง
๕ ด้านยาว ๓๐ วา ๓ ค็อก และได้สร้างกุฎหลังหนงยาว ๕ วา ๒ ค็อก
กว้าง ๒ วา สูง ๓ วา ๓ ค็อก ไว้สำหรับบนทอยู่ของพระภิกษุสงฆ์(๑)

ตอนที่ ๖

พระบรมธาตุเสด็จออกจากคูหาใต้พนดอยศรีจอมทอง

ในสมัยที่พระบรมปญโญเถระเป็นเจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีจอมทอง
น. มปะชาวดุหนง (๒) ไม่ปรากฏชื่อ อาศัยอยู่เหนือวัด เป็นผู้อุปการะวัด,
วนหนงเวดากตางคน เทพยตามาบอกแก่ตาปะชาวนน โดยนหมตณนวา
“พระบรมธาตุองค์หนง ของ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยู่ในถาใต้ พน ดอยศรี
จอมทองน จกเสด็จออกมาให้คนและเทวดาทงหลายตักการบชา ตถาน
ตงนบนทวเคษนท จกบนทตงแห่งพระค้ำดนาค่อไปในถาดข้างหน้า
ตงน. รุงชนเซาตาปะชาวนนจึงไปเล้าความณนไหพระบรมปญโญเถระ
เจ้าอาวาสพง, ทานใต้พงแดวกมใจนคยงนท. แดวทานจงอชชฐานวา
“ขอพระบรมสารริกธาตุเจ้าจงเสด็จออกมาเมอซาพเจายงมชวตอยนเถด.
ขอซาพเจ้าจงได้ไหวตักการบชาพระบรมธาตุนน, เมอซาพเจายงไม่ได้เห็น
และได้ตักการบชาแดว, ขออย่าให้ซาพเจ้าذنชวตไปได้ยกถนเดย” ตงน.
ครนอชชฐานแดวตวงมาถงบัจตุคักกราช ๘๖๓ พ.ศ. ๒๐๔๒ เดือน ๔
ชน ๑๔ ค้า (เดือน ๖ เหนอ) เวดากตางคน, พระบรมธาตุเจ้าองค์

๑. เป็นอันว่าวัดพระธาตุศรีจอมทอง ได้เป็นรูปวัดขึ้นในสมัยพระบรมปญโญเป็น
เจ้าอาวาส พุทธศักราช ๒๐๒๒
๒. ปะชาว, คือชายที่นุ่งขาวห่มขาวรักบาศี ๕-๘ เป็นอาจิน

ประเสริฐก็เด็ดจออกจากพระสถูปทองคำอนตงอยู่ในคหฬาคอยคร่ำจอมทอง
 แสดงปฏิกิริยาเป็นมหัศจรรย์ต่าง ๆ ให้ปรากฏแก่คนทั้งหลาย, ก็แต่
 ในวิหารนามพระพุทธรูปองค์หนึ่งพระโมถกอดได้. รุ่งชนเขาเป็นวัน
 ชน ๑๕ ค่ำ คนทั้งหลายได้มาบูชาชาวพระพุทธรูป เห็นประตอวิหารเปิดไว้
 จึงไปบอกแก่พระขมมุขปุณโณเถระเจ้าอาวาส. ท่านไปตรวจดูในวิหาร
 เห็นพระโมถกอดพระพุทธรูปลลกลอดออกจาก พระเคียร วางไว้บนพระเพลา
 (บนตัก). พระเถระจึงไปตรวจดู เห็นหอมผาทพยเด็ก ๆ วางอยู่ในพระ
 โมถกอดแห่งพระพุทธรูปองค์นั้น, จึงเอาไม้คบบอกออกมาแล้วแก้ออกกุด ก็เห็น
 พระบรมธาตุเจ้าอยู่ในหอมผานน. พระเถระเจ้ามีความยินดีขงน ก็ จึงเอา
 พระบรมธาตุนั้นบรรจุในโกศงาแล้วเอาเก็บไว้ในพระ โมถกอดพระพุทธรูปของคณ
 ตามเดิม. พระเถระเจ้าได้บอกแก่ตาปะขาวให้หาเครื่องสักการบูชา และ
 นำหอมไปอาบองค์ระสังพระบรมธาตุเจ้าเห็นเป็นอศักรรยขงน, แต่
 ไม่ได้ บอก ให้ผู้อื่นรู้เลย คงรู้แต่ท่าน เจ้าอาวาสกับตา ปะขาว ๑๒ คน
 เท่านั้น. (๑)

ตอนที่ ๗

ลำดับเจ้าอาวาสผู้รักษาพระบรมธาตุต่อมา

เมื่อพระบรมธาตุเด็ดจออกมาจากคหฬ มาปรากฏแก่คนภายนอกตั้ง
 ก่ดาวแล้ว, พระขมมุขปุณโณเถระ(๒) ผู้เป็นเจ้าอาวาส ได้เก็บพระธาต
 รักษาไว้ในช่องพระโมถกอดพระพุทธรูปต่อมา. ท่านได้อยู่เป็นเจ้าอาวาสได้

๑. คำตอนนี้ไม่น่าจะเป็นไปได้เลย เพราะวันที่เห็นพระบรมธาตุนั้นเป็นตอนเช้าวัน
 เดือนเพ็ญ มีชาวบ้านมาประชุมกันทั่ววิหารเพื่อทำบุญตักบาตร น่าจะรู้เห็นด้วยกันหลายคน
 คงฟังได้ว่า รู้เห็นเฉพาะชาวบ้านและชาววัดแลนั้นเท่านั้น ชาวบ้านและชาววัดอาจจะ
 ช่วยกันปิดความไว้ไม่ให้ลวงรู้ไปถึงตำบลอื่น

๒. ชื่อของภิกษุใช้ชื่อนาชา เป็นความนิยมของพระสงฆ์ทางภาคเหนือ

๒๘ พรรษา กัมรณภาพไป. พระอานนโท^(๑) มาอยู่เป็นเจ้าอาวาสได้ ๒ พรรษา. พระเหมปญโญมาอยู่เป็นเจ้าอาวาสได้ ๒ พรรษา. พระญาณมุงคละมาอยู่เป็นเจ้าอาวาสได้ ๑ พรรษา. พระพทชเคชะมาอยู่เป็นเจ้าอาวาสได้ ๒ พรรษา. พระอรญฺญวาสีมาอยู่เป็นเจ้าอาวาสได้ ๒ พรรษา. พระธมฺมรกฺขิตมาอยู่เป็นเจ้าอาวาสได้ ๑ พรรษา. พระเอยฺยกปฺปกะมาอยู่เป็นเจ้าอาวาสได้ ๑ พรรษา. ถึงปัจจุตคักราช ๘๗๕ พ.ศ. ๒๐๕๖ เดือน ๗ (เดือน ๙ เหนือ) แรม ๘ ค่ำ วันอาทิตย์, ชาวบ้านทงหลายจึงได้นิมนต์พระมหาศีลปญโญมาอยู่เป็นเจ้าอาวาส รักษาพระบรมธาตุต่อมา. ถึงปัจจุตคักราช ๘๗๗ พ.ศ. ๒๐๕๘ มีพระเถระเจ้าองค์หนึ่งชื่อนวาทพระมหาพุทธธานาโณอยู่บ้านป่าหรง^(๒) ท่านไปเมืองพุกาม^(๓) ได้ตำนานพระบรมธาตุเจ้าเมืองพุกามาพิจารณา ดูพระบรมธาตุเจ้าคงอยู่คอดพระธาตุศรีจอมทอง ก็เห็นถูกต้องตามตำนานทุกประการ, แต่ห้ามผู้ใดบอกว่าเป็นพระบรมธาตุเจ้าเด็ดขอกมาจากค้ำและอยู่ในพระโมดของพระพุทธรูป ในวิหารนั้นไม่. พระเถระเจ้าจึงสั่งให้พระอานนท ฌเป็นอนเถระอยู่บ้านป่าหรงด้วยกัน พร้อมด้วยประชาชนกบฏทงหลาย ให้ไปสู่วัดพระธาตุศรีจอมทอง และสั่งว่า "เมื่อไปถึงทนนแล้วให้ทำการรื้อการบชาด้วยดอกไม้ธูปเทียนแล้วตั้งคยาธิษฐาน ถ้าหากว่าพระบรมธาตุคงอยู่ในทนนจริงดังตำนานกล่าวไว้แล้ว, พระบรมธาตุเจ้าก็จะแสดง ปฏิกิริยาเป็นอัศจรรย์ ต่าง ๆ ให้ปรากฏแก่ท่านทงหลายแล้ว" ดั่งนั้น. ส่วนพระอานนทพร้อมด้วยประชาชนและกบฏทงหลาย ก็ได้พากัน ไปสู่วัดจอมทอง, ทำสักการะแล้วอธิษฐานตามที่พระมหาพุทธธานาโณสั่งทุกประการ. ครั้นแล้วจึงพากันนงค้อยค้อยทงต่างถานวัด.

๑. เจ้าอาวาสบางรูป ไม่ปรากฏว่าท่านมรณภาพ หรือย้ายไปอยู่วัดอื่น

๒. บ้านป่าหรงเป็นบ้านไม้ชนิดหนึ่ง พระเถระเจ้าไปบ้านเพ็ญสมณธรรมอยู่ ณ ที่นั้น

๓. เมืองพุกามอยู่ในประเทศพม่า

ส่วนพระมหาสถปญโญ ผู้เป็นเจ้าอาวาส ได้เห็นอาการแห่งชน
เหล่านั้นแล้ว จึงได้นำความไปแจ้งแก่พระอานันทะว่า “พระบรมชาติเจ้า
องค์หนึ่ง เสด็จออกจากคหฬาคอยศรัจอมทองแล้วเข้าอยู่ในช่องพระโมด
แห่งพระพุทธรูปในวิหาร” แล้วจึงได้นำเอาพระบรมชาติเจ้าองค์นั้นออก
มาแต่ดั่งแก่พระอานันทะและปะชวณกบฏทั้งหลาย ณ กาลนั้นแล้ว,

ตอนที่ ๖

ความเป็นมาแห่งพระบรมชาติในกาลต่อมา

ส่วนพระอานันทะ เมื่อได้เห็นพระบรมชาติเจ้าแล้ว พิจารณาดู
เห็นเป็นการถูกต้องตามตำนาน นนทกประการ จึงได้นำความไปบอก
แก่พระมหาพุทธณา โณให้ ทราบตาม ทศนได้ เห็นมานน. ส่วนพระมหา
พุทธณาโนเถระเจ้า เมื่อได้ทราบเช่นนั้นแล้วก็มจตบตยนคยงนค จึง
ได้นำความไปถวายพระพรพระรัตนราช เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ให้ทรง
ทราบทุกประการ.

ฝ่ายพระรัตนราช^(๑) (พระเมืองแก้ว) เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่
เมื่อได้ทรงทราบจากพระมหาพุทธณาโนว่า “พระบรมชาติเจ้าได้ มา
ประดิษฐาน อยู่ท วัดพระ ชาติศรั จอมทองภายในอาณา เขต แคว้นแควน ของ
พระองค์เช่นนั้นแล้ว” ก็มพระทยนคตบตปราโมทยเป็นกาดัง จึงรีบสั่งแก่
พระมหาพุทธณาโนเถระว่า “ขอพระคุณเจ้าจงไปจัดการเริ่มปฏิสังขรณ์
ปลูกสร้างพระวิหารหลังหนึ่ง ให้เป็น ๔ มุขเหมือนวิหารวัดชัยศรีภูมิ^(๒)

๑. พระรัตนราชหรือพระเมืองแก้ว เป็นโอรสของพระยาออดเชียงใหม่ ซึ่งสืบ
พระวงศ์มาจากพระยามังรายผู้สร้างเมืองเชียงใหม่

๒. วัดชัยศรีภูมิอยู่ในเมืองเชียงใหม่

แล้วให้ก่อสร้างหลังหนึ่งให้เหมือนปราสาทอันมอญ ในพระอุโบสถวัด
 มหาโพธิ์หลวง (วัดเจ็ดยอด) ไว้ภายในท่ามกลางพระวิหารนั้น เพื่อ
 เป็นที่ประดิษฐานพระบรมธาตุเจ้า ให้เป็นอัครสถานอันประเสริฐต่อไป
 ดั่งนี้ แล้วทรงประทานเงินหมื่นหนึ่งเพื่อเป็นค่าอุปกรณ์ในการก่อสร้าง.
 พระเถระเจ้ารับค่าแล้วพร้อมด้วยประชาชนกบฏและนายช่างทั้งหลาย ไปสู่
 วัดพระธาตุศรีจอมทอง แล้วร่วมกับเจ้าอาวาสเริ่ม การปลูกสร้างพระวิหาร
 และปราสาท, ในรัชชสมัยรัชกาล พ.ศ. ๒๐๖๐ ตามแบบทพระเมืองแก้ว
 เจ้าผู้ครองสังฆนทุกประการ.

เมื่อการปลูกสร้างพระวิหารและปราสาทสำเร็จบริบูรณ์แล้ว, พระ
 เถระจึงไปทูลถวายพระพร ให้เจ้าผู้ครองนครทราบ. พระเมืองแก้วเจ้าผู้
 ครองนครมีใจยินดีมากนัก จึงรับสั่งให้สุวรรณช่างทองสร้างโกศทองคำ
 หนักได้ ๕๖๐ ค้า เพื่อเป็นที่บรรจุพระบรมธาตุ, และพร้อมด้วยพระเถระ
 นุเถระเสนาอำมาตย์ชาวบ้านชาวเมือง ออกไปทำมหรหกรรมการฉลองเป็น
 มหาปวงใหญ่, แล้วเชิญพระบรมธาตุเจ้าเข้าไว้ในโกศทองคำ ตั้งไว้ภายใน
 ในปราสาทนั้นแล้ว ทรงปลงพระราชทานวัตถุไทยทานและเครื่องแห่ ไว้
 กับพระบรมธาตุเจ้าเป็นอันมาก และถวายขานโขนนาคนาคามเซต บ้าง ทิดน
 ย่านนา ไว้สำหรับให้ปฏิบัตริกาทำนุบำรุงพระบรมธาตุเจ้าให้เจริญถาวร
 ต่อไปตลอด ๕๐๐ พระวัสส์^(๑)

ส่วนพระมหาสังฆนายกเถระ ผู้เป็นเจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีทอง
 ของได้ยออุปฐากรักษาทำนุบำรุงพระบรมธาตุเจ้าได้ ๑๕ พรรษากรรมภาพ

๑. เป็นอันว่าพระบรมธาตุเจ้าจอมทองได้เสด็จออกมา ปราบกฏแก่คน และเทวดาได้
 กราบไหว้สักการบูชา จนปรากฏเจริญรุ่งเรืองในสมัยกาลแห่งพระรัตนราชครองนคร
 เชียงใหม่เป็นต้นมาจนทุกวันนี้

ไป, ต่อจากนั้นพระมหาสังฆราชา^(๑) ตฤชมมทนต์ ได้มาอยู่เป็นเจ้าอาวาส
 ได้ ๓๖ พรรษา ก็มรณภาพไป. ต่อจากนั้นพระสังฆราชาญาณมุนี
 มาอยู่เป็นเจ้าอาวาสได้ ๑๒ พรรษา. ต่อจากนั้นพระมหาสังฆราชาชน
 ปญฺโญโสภิตชิตินุทริยวโร จากวัดห้วยขวางหลวงมาอยู่เป็นเจ้าอาวาสได้
 ๑๐ พรรษาก็นมรณภาพไป. และพระมหาอำมคณาจิตตะมุนีเป็นศิษย์ได้อยู่
 เป็นเจ้าอาวาสแทนต่อมา.

ถึง พ.ศ. ๒๓๐๐ ปีมะโรง เดือน ๔ (เดือน ๖ เหนือ) ทายกทายกา
 ศรัทธาทงหลาย ได้ไปนิมนต์พระมหาสังฆราชาญาณมุนีอยู่แคว้นทง
 ต่มาเป็นเจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีจอมทอง. ในสมัยนั้นพระนางมหาเทวี
 เจ้านครองนครเชียงใหม่ พร้อมด้วยพระอัครราชมารดา (พระแม่กุราช
 วงศ์มิ่งรายท ๑๕) ได้มีจิตศรัทธานิมนต์พระบรมธาตุจอมทองเข้าไปใน
 เมืองเชียงใหม่, มีความเลื่อมใสยินดีในพระบรมธาตุเจ้ายงนิก จึงถวาย
 ไทยทานเป็นอันมาก คือ เขาชอง เงินค่า ชากน ไร่นา บ่า ทดิน
 ยาน้ำ เครื่องทาน ชนดรงน้ำ และสรรพเครื่องแห่งมวญ โดยนัยดัง
 พระรัตนราชไตรถวายไว้แต่ภายหลังแล้ว, จึงมีพระราชเล้าวณยรบดังแก่
 เสดนาบคตผู้ใหญ่ทง ๔ คือ พระยาแค้นหลวง ๑ พระยาลำมตัน ๑ พระยา
 จาบ้าน ๑ พระยาเด็กชาย ๑ ว่า “ตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป บรรดาข้าพระธาตุ
 เจ้าจอมทอง ให้ยกเว้นอย่าได้ไช้ส้อย เก็บส่วย และเกณฑ์ไปทำการ
 บ้านเมือง ให้เขาอยู่อย่างสุากพระบรมธาตุเจ้าทุกวงคนเป็นนิตย์อย่าได้ขาด
 ดังที่พระรัตนราชหากได้ประชนไว้ในทุกประการ” ส่วนเสดนาบคทง ๔ รับ
 พระราชเล้าวณยแตวงจคตคนไว้เป็นข้าราชการพระบรมธาตุ ตามทรบดังต่อมา.

๑ “พระมหาสังฆราชา” เป็นตำแหน่งนิยมตามประเพณี./ท.ธ.

ถึงปีชวด สัมฤทธิศก เดือนมาฆะ (เดือน ๓ ไต่ เดือน ๕ เหนือ)
 ๕ ขน ๕ คำ วันพุธ พระยาสามล้านไชยสงครามได้มัจฉาศรีทศามาได้ชื่อพา
 ๕ บ้านเดิมพระวิหารวัดพระธาตุศรีจอมทอง, และสร้างถนนจากวัดพระธาตุ
 ๕ ศรีจอมทองไปถึงฝั่งแม่น้ำโขง ยาว ๕๐๒ วา ๒ ศอก กว้าง ๕ วา แลว
 ๕ ปลุกต้นไม้ต่างๆ ไร่สองข้างถนน, ถวายผู้คนไว้เป็นข้าพระรัตนตรัย (ข้า
 ๕ พระธาตุ) ลงอาชญาได้หลายเงินตราเห็นไว้เป็นหลักฐาน.

ถึง พ.ศ. ๒๓๑๒ (๑) พระเจ้ามังฆาเจ้าหงสาวดี พระเจ้าแผ่นดินพม่า
 ๕ ได้ยกทัพมาปราบตานนาไทยเชียงใหม่ไว้ในอำนาจแล้ว ๕ ได้รับเอาทรัพย์สิน
 ๕ ของพระค้ำดาไป. และวัดของพระพุทธเจ้าค้ำดาในที่บางแห่งได้ถูกทำลาย
 ๕ เสียหายไป. บ้านเมืองภูมิภาคเขตแขวงแห่งนครเชียงใหม่จึงตกเป็น
 ๕ เมืองชนของพม่าในคราวนี้. (๒)

ถึง พ.ศ. ๒๓๘๒ พระเจ้าสุทโศทรมราชา พระเจ้าแผ่นดินพม่า
 ๕ ได้ตกแต่งเครื่องวัตถุไทยทาน ให้เสนาอำมาตยาธิบดี พระบรมราชาเจ้า
 ๕ จอมทอง, มทงเครื่องอัฐบริวาร เครื่องแห คือ พัดขาว ฉามร
 ๕ บังตะวัน เกือก ทงย โคม ธงไชย ธงตาย ธงดอกคำ ธงช้าง ธง
 ๕ ชัยเงิน และเครื่องสักการะอื่นๆ ออกเป็นอนมาก ตามเขยงอย่างทเจ้า
 ๕ ผู้ครองนครเชียงใหม่ มีพระรัตนราช (พระเมืองแก้ว) เป็นต้น หากได้
 ๕ เคยถวายทานมาแต่ไหนหัดง,

๑. ในระหว่าง พ.ศ. นี้ ตามตำนานไทยกลางว่า เป็นสมัยพระมหากัทรพรดิครอง
 ๕ กรุงศรีอยุธยา และว่า พ.ศ. ๒๑๐๖ ทางประเทศพม่า พระเจ้าตะเบงชเวตตี้กปลง
 ๕ พระชนม์ นั้นตะเบงชเวตตี้กปลงได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินพม่าครองหงสาวดี คำว่าพระเจ้ามังฆา
 ๕ นั้น จะเป็นตะเบงชเวตตี้กหรือตะเบงชเวตตี้กสุดแต่จะสันนิษฐาน

๒. ตามที่เล่าต่อๆ กันมาว่า พระบรมราชาจอมทองก็ได้ถูกพม่านำไปตัว แต่
 ๕ ครั้นนำเอาไปถึงเขตแดนเมืองพม่าแล้ว เปิดฝอบออกดู ไม่มีพระบรมราชาอยู่ในฝอบ
 ๕ นั้น ทั้งนี้ เนื่องด้วยพระบรมราชาได้เสด็จกลับคืนมาประดิษฐานอยู่วัดพระธาตุศรีจอมทอง
 ๕ ตามเดิม แต่ข่าวนี้ไม่มีตำนานกล่าวยืนยัน

ถึง พ.ศ. ๒๓๑๔ (๑) ปีชวด โทศก เดือน ๕ (เดือน ๗ เหนือ)
 แรม ๑๑ ค่ำ วันจันทร์ พระบรมราชาองค์ประเสริฐ กษัตริย์
 อยุธยาไป. นับแต่นั้นมาถึงปีมะแม อดิศัย จุติกรราชวงศ์ ๑๓๓๖
 พ.ศ. ๒๓๑๘ กษัตริย์เมืองอยุธยา (๒) ยกพลโยธา มารบกับพม่าที่นครเชียงใหม่
 ได้ชัยชนะแล้ว ยกพลไปตั้งนครหรือภูเขย นมัสการพระธาตุหรือภูเขย
 แล้ว จึงแต่งตั้งให้พระยาจำบ้านเป็นผุ้ครองนครเชียงใหม่. ได้รับ
 บรรดาศักดิ์เป็นพระยาเชยรปราการ (หรือวิเชียรปราการกำแพงเพชร)
 เมืองเชียงใหม่ จึงได้หลุดจากพม่ามาชนกับไทยกลางส่วนใหญ่นับแต่บัดนั้น
 ทุกวัน.

ถึง พ.ศ. ๒๓๒๒ พระยาวิเชียรปราการ (๓) เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่
 ได้มาคำนึงถึงพระบรมราชาจอมทององค์ประเสริฐ อันได้อันตรา
 อยุธยาไปแต่ พ.ศ. ๒๓๑๔ นั้น, นานประมาณได้ ๘ ปีแล้ว จึงได้ให้นาย
 ช่างทองสร้างโกศเงินและโกศทองคำ เพื่อจะได้นำไปเป็นทบบรรจุพระบรม
 ราชาเจ้า แล้วจึงรบตั้งอามาตย์ทงหลาย มีพระมหาพิชัย พระมหาพิชัย
 และหาญมางเมฆ เป็นต้น กับทงพระภิกษุสงฆ์ ๑๒ รูป มีท่านพุทธมางได้
 ผู้เป็นเจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีจอมทองเป็นประธาน, ให้พร้อมกันไปทำ
 พธอรรฆนาอัญเชิญพระบรมราชาตามโบราณประเพณีเป็นครั้งแรกก่อน.
 พระบรมราชาจากยังไม่เสด็จมา. ต่อมาถึงเดือน ๕ (เดือน ๗ เหนือ)
 แรม ๑๓ ค่ำ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ ได้นำโกศเงินโกศทองคำและเครื่อง

๑. พ.ศ. ๒๓๑๔ ตามตำนานไทยกลางว่า โปมะยี่ห่วน เป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่และ
 เป็นสมุหพระเจ้าตากสินครองกรุงธนบุรี ได้ยกกองทัพไปตีเมืองเชียงใหม่เป็นครั้งแรก
 ๒. กษัตริย์เมืองอยุธยา คงจะหมายถึงพระเจ้ากรุงธนบุรี (พระเจ้าตากสิน)
 ๓. เดิมชื่อพระยาจำบ้าน พระเจ้ากรุงธนบุรี พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยา
 วิเชียรปราการ และให้ครองเมืองเชียงใหม่

ตั้งการบขามาอาราธนาพระบรมราชาเจ้าเป็นครั้งที่ ๒ พระบรมราชาเจ้าก็ยังไม่เสด็จมา. ต่อมาถึงเดือน ๖ (เดือน ๘ เหนือ) แรม ๑๓ ค่ำ (๑) ท่านพุทธมาวโลผู้เป็นเจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีจอมทอง จึงได้ทาพธงดัตตยาธิษฐานว่า "พระยาวิเชียรปราการ เจ้าครองนครเชียงใหม่ ได้ปรารภนาถัพพัญญุตญาณ ถ้าความปรารภนานจนกล้าเร่งตั้งมโนรถแล้ว ขออัญเชิญพระบรมราชาเจ้าเสด็จมาปรากฏในคหภาพราสาท ทองดิ่ง เก้าเทอญ" เมื่อออกขฐฐานแล้ว ถึงวันแรม ๕ ค่ำ เวลากลางกาย (๑๘.๐๐ น.) พระบรมราชาเจ้าก็เสด็จออกมาปรากฏในคหภาพราสาท ตามคำอธิษฐานของพระเถระเจ้านนแดง พระเถระเจ้าจึงได้มัสมณศาสด์นไปถวายพรแด่พระยาวิเชียรปราการเจ้าครองนครให้ทราบตามที่ตนได้อธิษฐานนันทกประการ. ฝ่ายเจ้าผู้ครองนครเมื่อได้ทราบแล้วมโหฬารยินดีชวนกันไปทวงดรรชนี จึงได้ตกแต่งเครื่องวัตถุไทยทานนาประการเป็นอันมาก นำไปถวายบูชาแด่พระบรมราชาเจ้า กับทวงพระภิกษุสงฆ์ ในวันเดือน ๖ (เดือน ๘ เหนือ) แรม ๘ ค่ำ เวลา ๕ โมงเย็นแล้ว, ได้จัดแจงผู้คนไร่นาไว้เป็นค่าพระบรมราชาเจ้า เพื่อให้อยู่ปฏิบัติรักษาพระบรมราชาเจ้า ตามประเพณีที่พระรัตนราช (พระเมืองแก้ว) หากได้กระทำมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว ได้อัญเชิญพระบรมราชาเจ้าเข้าไปในเมืองเชียงใหม่ ทำการตั้งระสังและถวายนานต่าง ๆ นานได้ ๗ วัน ๗ คืนแล้ว จึงได้อัญเชิญพระบรมราชาเจ้ากลับคนไปประดิษฐานไว้ที่วัดพระธาตุศรีจอมทองตามเดิม.

ต่อมาถึง บัณฑุ ฤกษ์ก พ.ศ. ๒๓๖๑ (๒) เดือน ๕ (เดือน ๖ เหนือ) ขึ้น ๑๓ ค่ำ เจ้าเสด็จหัตถ์ (พระเจ้าช้างเผือก) เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่

๑. เห็นจะเป็นแรม ๓ ค่ำ เพราะต่อไปมีแรม ๔ ค่ำ ๕ ค่ำ

๒. เป็นแผ่นดินรัชกาลที่ ๒ (พระพุทธเลิศหล้านภาลัย) ครองกรุงเทพ ฯ

ได้มีศรัทธาไปปฏิสังขรณ์พระวิหาร วัดพระธาตุศรีจอมทองพร้อมด้วย
 เสนาอำมาตย์ราชบริพารและพระภิกษุสงฆ์เป็นจำนวนมาก ถึงปี พ.ศ.
 ๒๓๖๓ พระเจ้าช้างเผือกนครเชียงใหม่ ได้ตั้งไปบิณฑองเสนาพระวิหารวัด
 พระธาตุศรีจอมทอง และก่อกำแพงวัด แล้วมการถวายทานตามประเพณี
 นิยม.

ต่อมาถึงปี จุลศักราช ๑๑๘๕ (พ.ศ. ๒๓๖๗) เจ้าภักดิ์ระคำณ
 ให้เอาทองออกสร้างโกศสำหรับบรรจุพระบรมธาตุเจ้าจอมทอง ต้นทอง
 ๒๒๒ คำ. และสร้างโกศเงินบรรจุพระบรมธาตุเงิน ๘๐๐ ดอก แล้ว
 อัญเชิญพระบรมธาตุเจ้าให้เข้าไปโปรดเมตตาในเมืองเชียงใหม่ ในปี
 จุลศักราช ๑๑๘๖ (พ.ศ. ๒๓๖๘) และได้ชักชวนเสนาอำมาตย์ชาวบ้าน
 ชาวเมืองทงมวญ มาถวายวัตถุไทยทานบูชาพระบรมธาตุเจ้าเป็นอันมาก.
 มนต์รททาได้นำปัจจัยมาถวายบูชาพระบรมธาตุเจ้าคราวนั้น คือ เงินเขา
 ๘๗๐๐ เงินเจียง ๒๕๐, แล้วอัญเชิญพระบรมธาตุเจ้ากลับคนไปทวัดพระ
 ธาตุศรีจอมทองตามเดิม.

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๗๒ เดือน ๔ (เดือน ๖ เหนือ) วันเพ็ญ
 เจ้ามหาอุปราชา (๑) ได้ไปทำการหมกรรมฉลองพระวิหาร วัดพระธาตุ
 ศรีจอมทองเป็นมหาปางอันใหญ่.

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๐๕ ปีระกา เดือน ๕ (เดือน ๖ เหนือ) วันพุธ
 เจ้ากาวิโรรส เจ้านครเชียงใหม่ ทำการฉลองหอพระไตรปิฎกวัดหัวขวง,
 ไทมไทยทานเป็นอันมาก ให้นำไปถวายบูชาพระบรมธาตุเจ้าจอมทอง คือ
 ช้างพระทองได้เครื่องดาวเงินกูปคา, มาพระทองประดับดาวเงิน, ดาบ

๑. ตำแหน่งการปฏิสังขรณ์บอกว่าเป็นจากกรุงเทพฯ แต่ที่ถูกต้อง คือ กรุงเทพฯ

ฝักทอง ๓ เต็ม (๑) ตาบหุดบเงิน ๓ เต็ม พระพุทธรูปทองคำ ๓ องค์
พระพุทธรูปนาค ๓ องค์ พระพุทธรูปเงิน ๓ องค์.

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๔๓ เจ้าอนทอชยานนท์ เจ้านครองนครเชียงใหม่
องค์ที่ ๗ ได้มีการบำเพ็ญกัณฑ์ถวายทานฉลองพระธรรมทรางสร้างชน
ทวดเชียงใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้อัญเชิญพระบรมธาตุเจ้าจอมทองเจ้า
ไปในเมือง, โปรดถวายช่างพระทองประดับด้วยดวงเงินกับทองเครื่อง
ไทยทานเป็นอันมาก เสร็จแล้วอัญเชิญพระบรมธาตุกลับคืนไปวัดพระธาตุ
ศรีจอมทองตามเดิม.

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๖๕ เจ้าแก้วนริศ เจ้านครองนครเชียงใหม่
พร้อมด้วยพระราชชายา (เจ้าดารารัศมี) ได้รับสั่งพระนายกคณานุกรม
ให้จัดการปฏิสังขรณ์พระวิหารวัดพระธาตุศรีจอมทอง อันเจ้าธรรมดงการ
ช่างเผือกสร้างไว้นั้น (สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๓) ดำเนินบริบูรณ์แล้ว ถึง
เดือน ๗ (เดือน ๙ เหนือ) งามเพ็ญ, จึงได้พร้อมกันทำบุญถวายทาน
ฉลองพระวิหารเป็นมหาปางอันใหญ่ พร้อมทั้งตั้งระสังพระบรมธาตุเจ้า
ด้วยผู้คนโขลกเป็นงานมโหฬารยิ่งในกาลนั้นแล.

จบตำนานพระบรมธาตุจอมทอง

ประวัติการปลูกสร้างปฏิสังขรณ์ วัดพระธาตุศรีจอมทอง

จุลศักราช ๘๗๘ (พ.ศ. ๒๐๒๐) พระรัตนราช (พระเมืองแก้ว) เป็น
ผู้เริ่มปลูกสร้างวิหารเป็นครั้งแรก. จุลศักราช ๑๓๗๘ (พ.ศ. ๑๙๒๐) (ปี
เมืองเก่า) เดือน ๖ เหนือ ขึ้น ๑๒ ค่ำ วันพุธ ได้มีการปฏิสังขรณ์วิหาร
อีกครั้งหนึ่ง เปลี่ยนชื่อ แปลกนระแนง มุงหลังคาใหม่. ผู้ปฏิสังขรณ์
ฝ่ายพระ มีพระมหาวิญญูราชครูวชิรปัญญา วัดสวนดอกเป็นประธาน,
พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์ คือ พระเถระเจ้าจันทรงศ์ วัดสังฆาราม, พระเถระ
เจ้าเกตุร วัดดวงดี, พระเถระเจ้าบัณฑิต วัดป่าเกา. พระเถระเจ้าอุปนันท
วัดหมื่นเงินกอง, พระเถระเจ้ามงคล วัดพระสิงห์, พระเถระเจ้าชวณะ
วัดเชียงมั่น, พระเถระเจ้าถาวระ วัดพันเตา, พระเถระเจ้าปัญญา วัด
บ้านบึง, พระเถระเจ้าโพธิ์วิไล วัดพอกหงส์, พระเถระเจ้านันท วัดถ้ำพูน,
พระเถระเจ้าไชยวฑฒน์ วัดหมื่นครอง, พระเถระเจ้าธรรมวฑฒน์ วัดนันทา-
ราม, พระเถระเจ้า วัดพันแหวน, พระเถระเจ้า วัดหนองควาย, พระ
เถระเจ้า วัดปราสาท, พระเถระเจ้า วัดผาบ่อง, พระเถระเจ้า วัดป่าพร้าว,
พระเถระเจ้าคมภระ วัดทรายมูล. ภิกษุสามเณร เมืองถ้ำพูน ๓๐ รูป
ภิกษุสามเณร เมืองเชียงใหม่ ๓๗๐ รูป. ฝ่ายบ้านเมืองมเจ้าข้างเผือก
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่เป็นประธาน พร้อมด้วยชายา โอรส ธิดาและ
เสนาอำมาตย์ราชบริพาร ในวันเดือน ๖ เหนือ ขึ้น ๘ ค่ำ ได้พร้อมกัน
ตั้งเรือจากเชียงใหม่มาถ้ำท่าตา, ในวันเดือน ๖ ขึ้น ๑๒ ค่ำ วันพุธ
ได้เริ่มแรกปฏิสังขรณ์ ตั้งถาวรแล้ว ถึงเดือน ๗ ขึ้น ๘ ค่ำ มหา
ยุพราชเสด็จมาจากกรุงเก่า ได้มาร่วมปฏิสังขรณ์ด้วย.

จุดศักราช ๑๑๗๙ (พ.ศ. ๒๓๖๓) เจ้าข้างเผือก เจ้าผดุงนคร
 เชียงใหม่ได้มายกข้อฟ้า บ้านดม ดงรกกวาง (ชาติ) ปรึกษแก้ว สัตก
 รปลั่งหมอบ, สันรก ๕ หมน, หาง ๑๑๗๕๐, ค่า ๒ แด้น ๙ หมน, ๖๓
 ๓๐ ดาน, นาออย ๒๐ ดาน, กระเบอง ๒๕ หมนแผน, ครอบงจุดศักราช
 ๑๑๘๓ (พ.ศ. ๒๓๖๕) เดือน ๘ เพญ ยังไม่ดำเรัจดมเจตนาของพระเจ้า
 ข้างเผือก กถงแกพราดยไปเดัยก่อน.

จุดศักราช ๑๑๙๐ (พ.ศ. ๒๓๗๒) (บีเบิกใจ) เดือน ๖ เหนอเพญ
 วันพฤษ์บตพระมหาวิญญูราชกรวัชรบัญญัติ วัดสวนดอกเป็นประธาน
 พรอมตวยพระเถรานเถระทุกวัด ทงในเวียงแฉะนอกเวียง ฝ่ายบ้านเมือง
 มเจาหลวงพทธรวงค์ เจาผดุงนครเชียงใหม่ เป็นประธานพรอมตวย
 มหาอุปราชเสนาช่ายขวาแฉะตักของพระเจ้าข้างเผือกเจาเมืองด้าพูน, แฉะ
 เจาหอคำ เมืองด้าปาง. พรอมตวยเสนาอำมาตยแฉะประชาชนทงหลาย
 ในวนเดือน ๖ ชน ๑๓ ค่า ได้พรอมกันตักแต่งเครื่องไทยทานต่าง ๆ คือ
 บริกขาร จ้อง (รุ่ม) อาสนะ พัดควา จามร ชง ฉัตร ช่อน้อย ชงใหญ่
 พรอมทงนาคน ชนหมาก แฉะถวาทานเป็นมหาปางอันใหญ่ (นาย
 ปรัชชา ปริยะ กำนนคตตอกจากแผนจาริกในวิหาร)

จุดศักราช ๑๒๒๔ (พ.ศ. ๒๔๐๖) ครอบามหาวัน เจาอาวาสวัดพระ
 ชาติศรีจอมทอง พรอมตวยแด่นัดรินทรกานน แฉะนัดทช อาจารย์วัด แฉะ
 ศรัทธาชาวบ้านทกหตงคาเรือน ได้เปดยนข้อฟ้า บ้านดมพระวิหาร ทำ
 แทนบูชา บัดทองเด้านคร ดันเงิน ๔๐๐ รุป

จุดศักราช ๑๒๒๗ (พ.ศ. ๒๔๐๙) บัดถ แฉะเทพก้านัน, แฉะ
 อนทยค์อาจารย์วัด พรอมตวยศรัทธาชาวบ้าน, ได้สร้างกุญ ๓ หตง
 ดันเงิน ๓๗๐ รุป. คชนนมาได้สร้างศาลาบาตรหลวง ดันเงิน ๓๕๐ รุป

สร้างศาลาบาตรน้อยต้นเงิน ๔๐๐ รัป, สร้างหอนาบอแก้วพณเงินต้นเงิน
 ๓๐๐ รัป. คอพนมาไดเปดิยนช้อพาบานถมวหารหงเตก, (วิหารขวาง)
 ต้นเงิน ๒๐๐ รัป คอจากนนไดสร้างหอกดอง และหอสร้างนาพระชาติ
 ต้นเงิน ๓๐๐ รัป, คอพนมาไดสร้างหอถอม (ทำพนักหอสร้างนาพระชาติ)
 และชอแผนทองเหตองมุงหงคากหอสร้างนาพระชาติ ต้นเงิน ๗๕๐ รัป.

จุดศักราช ๑๒๕๕ (พ.ศ. ๒๔๒๗) ครอบามหาวัน เจ้าอาวาส, พระยา
 เทพวงค์. พระยาศรีวชิร, ไตรอ กถอน ระวัง บานถม ช้อพ่า และ
 ระเบองพระอโปลถ แถวไดใหม่ ต้นเงิน ๗๕๐ รัป. คอพนมา ครอบา
 มหาวัน. พระยาเทพวงค์. พระยาศรีวชิร, ไตปฏิตั้งชรัตนเจตย เปดิยน
 ถิศร บิดทองใหม่ และไดถุกตั้งระฆัง ต้นเงิน ๗๕๐ รัป.

จุดศักราช ๑๒๕๖ (พ.ศ. ๒๔๓๘) บีมะเมย ครอบามหาวัน เจ้า
 อาวาส, พระญาณวชิร รองเจ้าอาวาส, พระจรรณะ เจ้าอาวาสวัด
 นาดต, พระโพธิ เจ้าอาวาสวัดคอยแก้ว, พระอภวงค์ เจ้าอาวาสวัด
 สบเตยยะ, พรอมควยคัษยของคณ ฝ่ายบานเมอง มพระยาเทพวงค์, พระยา
 ศรีวชิร, ไตพรอมกนปฏิตั้งชรัตนกาแพงทงชนในและชนนอกรอบวัด, และ
 จางบนรูปตั้งห, รูปเดื่อ และรูปคน ต้นเงิน ๓๐๐ รัป. คาจางบนรูปคน
 อิก ๒๐ รัป, ชออรู ปูน นากอยย ต้นเงินประมาณ ๓,๐๐๐ รัปเค็ช. รวม
 จายเบตเตตต้นเงินประมาณ ๒,๐๐๐ รัป, ทำอยตั้งบัจจดำเวจ ถึง

จุดศักราช ๑๒๕๗ (พ.ศ. ๒๔๔๐) บิวอก เดือน ๖ เหนอเพญจิงไตทาการ
 ถตอง.

จุดศักราช ๑๒๖๓ (พ.ศ. ๒๔๔๕) ไตนมนต์พระภิกษอติดอกเงิน
 ตงมาหตอพระพุทธรูปแถวควยเงินทงมวด นานก ๓ หมน เงินคาจาง
 ๑๒๐ รัป. ๕

จุดศักราช ๑๒๖๔ (พ.ศ. ๒๔๔๖) ปีชวด เดือน ๖ เหนือ แรม ๑๕ ค่ำ
 ได้จ้างสถาปนาหอมนามแจ้งศรีภุม เชียงใหม่ หุดพระพุทธรูปทองเหลือง
 ค่าจ้าง ๓๐๐ ๖๖. ต่อมาปีเถาะ มะโรง มะเถิง ๓ ปี ท้าวเมืองชนกานน
 ได้สร้างกุฎ & หุด ต้นเงิน ๑.๕๐๐ ๖๖. ต่อหน้าได้ ๕ ปี จุดศักราช ๑๒๗๓
 (พ.ศ. ๒๔๕๔) ปีจอ ในระหว่างเดือน ๖ กับเดือน ๗ ต่อกัน ได้ขอความ
 ช่วยเหลือ จากพระรัตน วัดเมืองมางให้ว่าจ้างสถาปนา มาหุดระฆัง
 นาหนักแผ่นหนัง ค่าจ้าง ๒๐๐ ๖๖. ค่าช่าง ตะกั่ว และทองเหลือง ๑๐๐ ๖๖
 รวมทงค่าจ้าง ๓๐๐ ๖๖.

จุดศักราช ๑๒๗๘ ปีมะเถิง เดือน ๕ เหนือ แรม ๔ ค่ำ วันพฤหัสบดี
 ครบสามท้าวเจ้าอาวาส พญาชายเมืองชน เป็นกานน ได้รอกกระเบองและ
 ระเนงพระวิหารหลวง ปฏิตั้งขรณ์ชนใหม่พระครอนทวชัย วัดศรีแดน
 เมืองเป็นประธาน จุดศักราช ๑๒๘๓ ปีมะแม เดือน ๓ เหนือ ชน ๓ ค่ำ
 วันอาทิตย์ ครบสามท้าว เจ้าอาวาส ได้ถึงมรณภาพไป เวลา ๑ ทุ่ม
 ตรงกับวันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๒ ท่านผู้นี้ได้เป็นเจ้าอาวาสวัด
 พระธาตุศรีจอมทอง ได้ ๕๖ ปี รวมอายุได้ ๘๕ ปี ท่านมรณภาพไป
 ในระหว่างการซ่อมวิหารยังไม่สำเร็จ การปฏิตั้งขรณ์พระวิหารคงดำเนิน
 ต่อไป และในครั้งนได้พร้อมกันไปทอดพระราชชายา เจ้าดารารัศมี และ
 เจ้าแก้วเนาวรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ ซึ่งทงตั้งองคกทรวงรบเป็นผู
 อุปถัมภ์ ได้ไป ช่วยเหลือ ในการ ปฏิตั้งขรณ์ ใน ครั้งน, ฝ่ายตั้งชมทาน
 เจ้าคุณพระอภัยดาร์ทะ(๑) วัดทุ่งย เจ้าคณะจังหวัด, และท่านเจ้าคุณ
 โพธิรังสี(๒) รองเจ้าคณะจังหวัด, ครบาโพธิ วัดดอยแก้ว, ครบาจรณะ

๑. อดีตเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่. ๒. ปัจจุบัน อดีตเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ / ท.ภ.

วัดนาตด, พร้อมด้วยหมวดต่าง ๆ ในอำเภอจอมทองและอำเภออื่น ๆ มาก
ปฏิสังขรณ์เสร็จแล้วทำการถวายทานเป็นการฉลองใน พ.ศ. ๒๔๖๕ การ
ฉลองครั้งนี้ได้จัดกันอย่างมโหฬาร, มีพระภิกษุสามเณรมาร่วมทั้งใน
อำเภอและนอกอำเภอประมาณ ๘๐ หมวด. จำนวนพระภิกษุสามเณร
ประมาณ ๕๐๐ กว่ารูป, จัดให้มีมหรสพต่าง ๆ เช่น ตะกรุดตี ตะกร
คน พ้อนรำ ตีเก ซอ และภาพยนตร์ ซึ่งเจ้าแก้วเนาวรัฐนำมาแสดง
และในครั้งนั้น เจ้าจรรยาจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน ก็ได้มาร่วม
การก่อกำหนดด้วย การฉลองวิหารครั้งนี้ ได้จัดใหม่งาน ถึง ๗ วัน
๗ คืน (นายปรีชา ปริยะ บันทก).

จุดศักราช ๑๒๘๖ (พ.ศ. ๒๔๖๗) ปีชวด เดือน ๖ เหนือ ขึ้น ๔ ค่ำ
วันพุธ พระชาริยะ(๑) เจ้าอาวาส ชนัครคามราษฎร์เป็นกำนัน พร้อมด้วย
ชาวบ้านทุกหลดคาเรือน ได้ปฏิสังขรณ์หอรั้งนาพระธาตุ ตำเริงและ
ถวายเป็นทาน ในปีจุดศักราช ๑๒๘๗ ปีฉลู เดือน ๘ เหนือ ขึ้น ๑ ค่ำ ต้นเงิน
ค่าปฏิสังขรณ์ ๕๘๐ ภูมิ.

จุดศักราช ๑๒๘๒ (พ.ศ. ๒๔๗๓) ปีมะเมีย เดือน ๖ เหนือ ขึ้น ๔ ค่ำ
ได้รื้อโบสถ์หลดคาเพื่อสร้างใหม่. ฝ่ายพระม พระครูพุทธศาสตร์
สุประดิษฐ์ เจ้าอาวาสเป็นประธาน. ภายนอก (ฝ่ายบ้านเมือง) มี
พระราชชายา เจ้าดารารักษ์ และเจ้าแก้วเนาวรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่
เป็นประธาน ชนัครคามราษฎร์เป็นกำนัน พร้อมด้วยทายกทายการัตถา
ทั่วไป ได้บริจาคทรัพย์ปลูกสร้างโบสถ์ขึ้นใหม่ โดยได้จ้าง ชนพิจารณ์
โยธา เชียงใหม่ เป็นนายช่าง ต้นเงินค่าปลูกสร้างรวมทั้งสิ้น ๘,๐๐๐ บาท
(คือโบสถ์หลดคาปัจจุบัน).

๑. พระชาริยะ เจ้าอาวาส, ต่อมาได้เป็นเจ้าคณะอำเภอจอมทอง ได้พระราชทาน
สมณศักดิ์เป็น "พระครูพุทธศาสน์สุประดิษฐ์"

จุลศักราช ๑๒๙๗ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ปีชวด เดือน ๕ เหนือ
 ๒ ค่ำ วันเสาร์ พระครูพุทธคำณัฏฐประดิษฐ์ เจ้าอาวาส นายปรีชา
 ปริยะ กำนัน พร้อมด้วยชาวบ้านตลกหุดคาเรือน ได้พร้อมกันรอกฎ
 หุดเกาเพื่อสร้างชนใหม่, ถึงเดือน ๕ เหนือ แรม ๖ ค่ำ วันเสาร์ได้ตั้งมอ
 กอรากฐาน. ถึงเดือน ๘ เหนือ ๓ ค่ำ พ.ศ. ๒๔๗๙ จึงสำเร็จไป
 ชนหนองคอชนดาง. เดือน ๑๐ ๓ ค่ำ วันพฤหัสบดี ได้เริ่มตั้งเสา
 ชน ๒ และได้ขอ แปะ กถอน ระวัง ยังไม่สำเร็จได้เปลี่ยนนายช่าง
 ด้ยใหม่ ถึงเดือน ๑๓ ได้ว่าจ้าง นายหนานแก้ว อาเภอกงหางดง มา
 เป็นนายช่างต่อไป ความสำเร็จในเดือน ๕ แรม ๒ ค่ำ พ.ศ. ๒๔๘๐ ค่าจ้าง
 นายช่างทำชนบนเงิน ๓๓๓๒ ๖๖. รวมค่าปลูกกุฎหุดนทงต้น เงิน ๕๒๖๒
 บาท (คือกุฎหุดใหญ่ในปัจจุบนน).

พ.ศ. ๒๔๘๒ เดือน ๑๓ เหนือ ๓ ค่ำ ตรงกับวันที่ ๑๙ สิงหาคม
 พระครูพุทธคำณัฏฐประดิษฐ์ เจ้าอาวาสเป็นประธาน นายปรีชา ปริยะ
 กำนัน พร้อมด้วยครุฑชาชาวบ้านตลกหุดคาเรือน ได้จัดการสร้างกำแพง
 พร้อมทงศาลาบาตรชนใหม่ แต่ยังไม่ทันเสร็จบริบูรณ์ ท่านพระครู
 พุทธคำณัฏฐประดิษฐ์ ได้ถึงมรณภาพไปเสีย เมื่อวันชน ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๓
 (เดือนเกยงเหนือ) ในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ พระสมุห์สมุทรักษาการเจ้าอาวาส
 พร้อมด้วยภิกษุสามเณร ได้ทำต่อมาจนสำเร็จ ต้นเงินการปลูกสร้าง
 ประมาณ ๕,๔๕๐ บาท และในระหว่างเดยวกันนี้ เจ้าหนานกอนแก้ว กัดต
 ได้เป็นเจ้าภาพสร้างหอพระไตรปิฎก แต่ยังไม่สำเร็จได้ถึงอนิจกรรมไป
 เจาน้อยเตาคำ เจ้าแม่มุกด์ วงศ์วรรณ ได้รับสร้างต่อมาจนเป็นผล
 ความสำเร็จ และทำการถวายทานเป็นการฉลองวันเดือน ๘ เหนือ ๓ ค่ำ
 พ.ศ. ๒๔๘๔

พ.ศ. ๒๔๘๕ พระครูสุวรรณโมลีศรีบรมธาตุ (เมื่อเป็นพระมหาคำ
ป.๒ รักษาการหน้าทเจ้าอาวาส) นายปรีชา ปรียะ เป็นกำนัน นาง
บัวจัน มมงคง แม่น้ำในตาดำอำเภอจอมทอง พร้อมด้วยชาวตลาดช่วย
กันเป็นเจ้าภาพ ได้ปลูกสร้างถาวรวัตถุถวายแก่งสมบูรณ์ & หอง ๓ หลัง
สำเร็จในเดือน กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕ ต้นเงินค่าปลูกสร้างประมาณ ๑๕๐ บาท.

เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๘๘ พระครูสุวรรณโมลีศรีบรมธาตุ เป็น
ประธานพร้อมด้วยกำนันและผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนทกหตงคาเรือน ได้
รื้อหน้าบ่อแถวพนงเงินซึ่งชำรุดเสีย แล้วปลูกสร้างขึ้นใหม่เป็นรูป & เหนือม
จักรดี ต้นเงินค่าปลูกสร้างประมาณ ๑๓๐ บาท

ในปี ค.ศ. ๒๔๘๐ จะได้เริ่มวางรากฐาน ปลูกสร้างโรงเรียน
ปริยตธรรมประจำอำเภอต่อไป.

(ประวัติการปลูกสร้างและปฏิสังขรณ์ วัดพระธาตุศรีจอมทอง
ได้คัดออกจากแผ่นจารึกในวิหารบ้าง จากบันทึกต่าง ๆ ที่ท่านเจ้าอาวาสองค์
หลัง ๆ ที่ได้จารึกไว้บ้าง เท่าที่จะค้นได้ แต่คงจะมีการขาดตกบกพร่อง
อยู่บ้าง เพราะท่านผู้จารึกไม่ได้เล่าไว้โดยละเอียด).

วันพุธ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๐ ตรงกับเดือน ๕ เหนือ ๗
๘ ค่ำ (เดือน ๓ ใต้) เวลา ๐๘.๐๐ น. ได้ประกอบพิธีบำเพ็ญกุศล
วางรากฐานโรงเรียนปริยตธรรมประจำอำเภอ ณ วัดพระธาตุศรีจอมทอง
พระครูสุวรรณโมลี ศรีบรมธาตุ เจ้าคณะอำเภอ เป็นประธาน พร้อม
ด้วยนายปรีชา ปรียะ กำนัน ร.ต.ท. สุนทร ทนการ หัวหน้าสถานีตำรวจ
นายสงวน คุ้มพันธ์ นายสุนทร ภิรมราชูร์ และนายฉนวน แก้วยานะ ปลัด
อำเภอ ตลอดจนผู้ใหญ่บ้าน พ่อค้าประชาชนชายหญิงทั้งหลาย ซึ่งได้ร่วม
พนมเป็นจำนวนมาก.

โรงเรียนพระปริยัติธรรมหลวง ได้สร้างเสร็จและทำการฉลอง
วันที่ ๕ ถึงวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๒ ตรงกับวันขึ้น ๗ ค่ำ ถึง ๑๔ ค่ำ
เดือน ๗ เหนือ. ต้นคาปลูกสร้างรวมทั้งสิ้น ๒๓๓๒๙.๖๕ บาท

วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๔๙๒ ตรงวันศุกร์ขึ้น ๓ ค่ำเดือน ๑๑
(เดือนยี่เหนือ) ได้ทำการรื้อศาลาการเปรียญหลังกลางวัดทวารวดี เพื่อ
ทำการปลูกสร้างใหม่ และได้เอาไม้ไปสร้างศาลาบาชา เหนือวัดของเจ้า
ศาลาบาชาหลวง ได้วางนายผด เป็นนายช่าง สร้างเสร็จในปีนั้น ต้น
เงินค่าก่อสร้าง ๘๐๐ บาท

วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๔๙๓ ตรงวันเสาร์ขึ้น ๑๓ ค่ำเดือน ๓ (เดือน๕
เหนือ) ได้ทำพิธีวางศิลาฤกษ์ศาลาการเปรียญ ที่จะสร้างขึ้นใหม่ พระ
ครูสุวรรณโมลี เป็นประธานในพิธี ทางฝ่ายบ้านเมืองนายด้มดัด อมาตยกุล
นายอาเภอ เป็นผู้กล่าวอาราธนาประธานให้ทำพิธีวางศิลาฤกษ์ เสร็จพิธี
เวลา ๐๘.๓๕ น. การก่อสร้างได้เริ่มตนตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา.

วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕ การก่อสร้างศาลาการเปรียญ ได้ดำ
เนินเรียบร้อยตามแผนผัง ศาลาหลวงได้ทำการปลูกสร้างเป็นแบบถาวร
แล้วและขอหลอคอนกรีตเสริมเหล็ก ทำการปลูกสร้างเป็นเวตา ๒ บันกับ
๓๐ วงจรสำเร็จต้นทรพยในการปลูกสร้างเป็นจำนวนเงิน ๘๗๕๐๖.๘๐ บาท
ได้จัดใหม่งานฉลอง เมื่อวันที่ ๓๐ ถึงวันที่ ๓๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕ เวลา-
๐๙.๐๐ น. ได้ทำพิธีมอบถวายเป็นค่านันต์มบตในพระพุทธศาสนา.

คำนมัสการ

พระบรมชาติเจ้าจอมทอง

กราบไหว้เมื่อพระบรมชาติอยู่ในคูลาประสาธ

นโม พุทฺธาย

นมามิ ตีโลกโมลี

โลหกุญฺเฑ ปตฺติจิตฺ

ปุชิตฺ สพฺพโลเกหิ

กิตฺติมุนฺตี มโนหริ

อหิ วนฺทามิ สพฺพทา

คำแปล

อหิ ชนฺวาช นมามิ กิเฬวครบทวารทั้งสาม ตีโลกโมลี มกฺว
ตีโลกสุส ภควโต ทกฺขินโมลี ซึ่งพระชาติจอมหัวเบองชวาแห่ง
พระพุทฺธเจ้า ตน ประเดริฐตาเด็ค กวาลอก ทั้งสาม. ทกฺขินโมลี ชาคนัน
ปตฺติจิตฺ มกฺว ภวคโต อธิจฺฉานพเลนนจฺจิตฺ อนคฺงอยู่ด้วยกำลัง
อริษฐานแห่งพระพุทฺธเจ้า โลหกุญฺเฑ มุทุชนิ บนยอดคดอยจอมทอง
องครจฺจเ อนมเมององครจฺจฐะ กิตฺติมุนฺตี อนฺญาชาปรากฏมากนค
มโนหริ อนนํมาซึ่งความเดอมได้ศรัทธาขินคัมปิปรามอทย โลกานํ แห่ง
โลกทั้ง ๓. สพฺพโลเกหิ ปุชิตฺ อนฺโลกทั้งมวดหากควรบชวา อามิส-
ปฏฺธิปตฺติวเสน ควยสามารถแห่งอามิสบุชชาและปฏฺธิบตฺติบุชชา สพฺพทา ใน
กาดทุกเมอเด ๑

กราบไหว้เมื่อพระธาตุเสด็จออก

อังกุหเย ปุเร รุมเม โกวีถารคคปพุตเต
สหิเหมคกุหาคพุเก ทกขินโมลิตธาตุโย
อหิ วนทามิ สพพทา ฯ

คำแปล

อหิ อโนวชา วนทามิ ขอน้อมนมัสการ ทกขินโมลิตธาตุโย
ซึ่งพระทกขินโมลิตธาตุแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า สหิเหมคกุหาคพุเก
อันในห้วงคูลาอันตวงแฉกด้วยทองคำ โกวีถารคคปพุตเต บนยอด
คอยจอมทอง อังกุหเย ปุเร รุมเม ในแคว้นแดนเมืองอังกุหะ
อนเบนทรนรมย์ สพพทา ในกาลทุกเมื่อ ฯ

คำอาราธนาพระธาตุออกสร้างนาเป็นต้น

โย สนนินโน วรโพธิมุเต
มาริ สเสนิ สุขิติ วิเชยย
สมโพธิมาคจฺฉิ อนนุตตนาโน
โลกุตตโม ติ ปณมามิ พุทธิ ฯ

สาธ อโอกาสะ ชาตองคพระมหาชินชาตเจ้า วนนุกเบนวนต
คถอนวเคษ เหตุว่าสมณะศรัทธาและมณะศรัทธาฆาตงหลายทงภายใน
และภายนอก ภายในหม.....ภายนอกหม..... (ถ้าจะออกขอฝน
ประธานในทหนักให้เต็มเข้า ภายในหมายถึงบรรพชิต ภายนอกหมายถึง
คฤหัสถ์) ก็ได้ชวนชวายตกแตงน้อมนำมา ยงทปบบผาธาชาตวงดอก
ข้าวดอกดอกไม้และตาเทียน เพื่อจากขอนมนตนาขององค์พระมหาชินชาต-
เจ้า เสด็จออกไปอาบองค์สระตรง ว่างันนทตท (ถานมนต์ไปด้วย

เหตุใดทให้หนักให้เบ็ดย่นตามเรื่องทหมนคไป) ของคพระมหาชินชาตุเจ้า
จงมขรรรมเมตตาเอนคกณา ปฏิกคหะรบเอาจทปบบผาตาชาตวงคอก
ชาวคอกคอกไมแะดำเทยน แห่งคมณะคร์ททชาแะมณะคร์ททชาตทง
หตาย วาสนนทตหด อิท โน ทิปปุปฎาลาชทานัน นิมนตทานัน
นิพพานปจจโย โหตุ โน นิจจัน ๑

คำขอโอกาสสร้งนำพระชาต

กอนทจะคร์ร้งนำพระชาต ไหยกชนนำหอมชนได้หว แดวณเบน
หัวหน้าว่าคำขอโอกาสคังน

โย สนนินโน วรโพธิมุเล
มารี สเสนัน สุชิต วิเชยย
สมโพธิมาคจนิ อนนตญาโน
โลกุตตโม ตี ปณมามี พุทธิ ๑

สาธ โอกาสะ ชาตของคพระมหาชินชาตุเจ้า วนนคเบนวนค
คคอินวเคษ เหตุว่าคมณะคร์ททชาแะมณะคร์ททชาตทงหตาย กิตชวณ
ชวายคกคังนคณามา ยงทปบบผาตาชาตวงคอกชาวคอกคอกไมดำ
เทยน แะนำคคชโททกะ เพอว่าจะมาชออาบองคคร์ร้งยงองคพระ-
มหาชินชาตุเจ้า วาสนนทตหด โดยคตงคชจากเวน ตามปฐะบาดว่า
สาธ โอกาสะ มยั กนุเต ทิปปุปฎาลาชทานัน อเกชชอสาชารณ-
สพพโลกียโลกุตตรมคคผลนนิพพานปจจโย โหตุ โน นิจจัน ๑

คำเอนข้าวบูชาพระชาติ

ถึงวณประเพณเดือน ๗ เพญ นิมนต์พระชาติไปบูชาข้าวทอโบสถ
คำบูชาว่าคอง

โย สนนสินโน วรโพธิมุเต
มาริ สเสนี สุชาติ วิเชย
สมโพธิมาคจณี อนนตนาโณ
โลกุตตโม ตี ปณามิ พุทธิ ๗

สุนนตุ เทวา วรรณานาคา อินุโท จ พุรหุมมา ยม-
โลกปาลา ธรณี จ ศุตตา สิริมาภิธานา มาตาบีตาทีปพุกการ-
เทวา ทีปุปุผลาชาทานิ สิวิกายภตตทานิ โอรนภิกุขาหารทานิ
อุทกทานิ ตมโพลวตติกั ทานิ รตนเสฏฐเฐ ตสุมมา ตุมเห
อนุโมทมานา.

สาธู โอกาสะ ข้าแต่องค์พระมหาชินชาติเจ้า ๗๕๗ ๗๘๘
อนนวเคษ เหตุวากาถะวณ..... (ถ้าเป็นวณไหนกระบุงทน) ๘
จอตถงแลว บคนด่มณะศรัทธาและมุดะศรัทธาณชาทางหลาย ๘๕๕
ชวายคกแตงนอมนามา ยงบบผลาชาตวงคอกชวตอกคอกไมและดีวกาย
ภตตชวตงโตก นาคน ชนหมาก นอมนามารูปร่างตงไวทคกตางคตอง
ดองหน้า แห่งองค์พระมหาชินชาติเจ้า ขอองค์พระมหาชินชาติเจ้า จงม
ธรรมเมตคตปฏิคคหะรับเอาธรรมพวตถไทยทานทงหลายทงมวดฝงน เพื่อให้
แตวดคกคามกคาศรารรณนาแห่งศรัทธาณชาทางหลาย ๗๕๕ ๗๕๘ ๘
คองชวจากเวณตามปาฐูชบาดวา

สาธุ โอกาสะ มยั ภนฺเต อิมานิ ทีปุปุพฺพาลาชาทานิ มหา
ชินชาตยา สกุกจฺจึ เทม ปุเชม ฯ ทุตฺติมฺปิ มยั ภนฺเต ฯ ล ฯ
ตตฺติมฺปิ มยั ภนฺเต ฯ ล ฯ ปุเชม, ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากิ ทีฆรตฺติ
อตุถาย หิตาย สุขาย ยาว นิพฺพานิ, อิทํ โน ทีปุปุพฺพาลาชาทานิ
สวีกายภคฺติ ทานิ โอทนภิกฺขาทานานิ อุตฺกทานิ ตมฺโพลวตฺติกิ
ทานิ อเมชฺชอสาธารณสพฺพโลกิย โลกุตฺตรมคฺคผลนิพฺพาน
ปจฺจโย โหตุ โน นิจฺจึ.

ระเบียบปฏิบัติธรรม

ในวันธรรมสวนะ

สำหรับอุบาสกอุบาสิกา วัดพระธาตุศรีจอมทอง

คำบูชาพระรัตนตรัย

[ว่าพร้อมกัน]

ยมห์	สมฺมาสมฺพุทฺธิ	ภควนฺติ	ชาพเจาถง แถว ชงพระณฺมพระภาค	ณ
สรณิ	คโต	(หญิงว่า คตา)	ตฺรตฺริเองโดยชอบพระองคฺใด	วา
			เมณฑพงกาจตภยจรง.	

อิมหิ	สกุทาเรหิ	ตี	ภควนฺติ	ชาพเจา บชา พระณฺมพระ ภาค พระ-
อภิปุชยามิ.				องคนนตวยเครองดักการะเหถาน.

ยมห์	สฺวากุขาตี	ภควตา	ธมฺม	ชาพเจา ถง แถว ชงพระ ธรรม ทพระณ
สรณิ	คโต	(หญิงว่า คตา)		มพระภาคเจาตฺรตฺตแถวใด
				วาเมณฑพงกาจตภยจรง.

อิมเหิ สกุกาเรหิ ตัง ฌมมัม | ข้าพเจ้าบูชาพระ ธรรม นนตวย เกรของ
อภิปุชยามิ. | ดักการะเหตาน.

ยมห์ สุปฎิปนฺนัง สงฺฆัม | ข้าพเจ้าถึงแถว ชง พระ สังฆ ฎปฎิ บค
สรณัง คโต (หญิงว่า คตา) | คแถวหมู่ใด ภาเบณฑพวงกาจคภย
จริง.

อิมเหิ สกุกาเรหิ ตัง สงฺฆัม | ข้าพเจ้าบูชาพระสังฆมุนน ด้วย
อภิปุชยามิ. | เกรของดักการะเหตาน.

คำนมัสการพระรัตนตรัย

(หัวหน้าว่านำ)

อรหัง สมนาสมพุทฺธโ ภาควา | พระ ฌมพระ ภาคเจ้า ฌอร หนต ตรัสรู้
เองโดยชอบ.

พุทฺธัง ภาควนฺตัง อภิวาเทมิ. | ข้าพเจ้าไหว้พระฌมพระภาค พระ
พุทฺธเจ้าพระองคณน.

สุวากุขาโต ภาควตา ฌมโม | พระ ธรรมทพระ ฌม พระ ภาคเจ้า ตรัส
คแถว.

ฌมมัม นมสฺสามิ. | ข้าพเจ้าไหว้พระ ธรรมนน.

สุปฎิปนฺโน ภาควโต | พระสังฆดาวกของ พระ ฌมพระภาคเจ้า
ฎปฎิบคคแถว.

สงฺฆัม นมามิ | ข้าพเจ้าไหว้พระสังฆมุนน.

ทำวัตรเช้า

[นั่งคุกเข่า, หัวหน้ากล่าวนำ ว่าตามพร้อมกัน]

อรหัง สมมาสมพุทฺธโร ภควา, พุทฺธัง ภควนฺตํ อภิวาเทมิ
[กราบ]

สุวากุขาโต ภควตา ชมฺโม, ชมฺมํ นมสฺสามิ [กราบ]

สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, สงฺฆํ นมามิ [กราบ]

[หัวหน้านำ] หนฺต มยํ พุทฺธสฺส ภควโต ปุพฺพภากนฺนการี
กโรม เส ฯ

[สวดพร้อมกัน]

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส

[หัวหน้านำ] หนฺต มยํ พุทฺธาภิกฺขุํ กโรม เส.

[สวดพร้อมกัน]

โย โส ตถาคโต อรหัง สมมาสมพุทฺธโร, วิชฺชาจรณ-
สมปฺปโน สุกโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา
เทวมนุสฺसानํ พุทฺธโร ภควา, โย อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ
สพฺรหฺมกํ, สสฺสมณพฺรหฺมณํ ปชํ สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิญฺญา
สจฺฉิกตฺวา ปเวเทสึ, โย ชมฺมํ เทเสสึ อาทิกถฺยณํ มชฺฌกถฺยณํ
ปริโยสานกถฺยณํ, สาทถํ สพฺยณฺชนํ เกวลปฺริปฺณณํ ปฺริสฺพุทฺธํ
พฺรหฺมจฺริยํ ปกาเสสึ, ตมฺหํ ภควนฺตํ อภิปุชฺยามิ, ตมฺหํ ภควนฺตํ
สิรสา นมามิ ฯ [กราบลงหน้าหนึ่ง]

[หัวหน้านำ] หนุท มยิ ฌมฺมาภิกฺขุตี กโรม เส ๑

[สวดพร้อมกัน]

โย โส สุวากุขาโต ภควตา ฌมฺโม, สนฺทิจฺจโก อกาลิโก
เอหิปสฺสโก, โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิ, ตมฺหิ
ฌมฺมิ อภิปุชยามิ, ตมฺหิ ฌมฺมิ สิริสา นมามิ ๑ [กราบลงหนหนึ่ง]

[หัวหน้านำ] หนุท มยิ สงฺฆมาภิกฺขุตี กโรม เส ๑

[สวดพร้อมกัน]

โย โส สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, อฺขุปฏิปนฺโน
ภควโต สาวกสงฺโฆ, ฌายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ,
สามิจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ยถิทํ จตฺตาริ ปุริสยฺกานิ
อฏฺฐจ ปุริสยฺกคฺคา, เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ, อาหุเนยฺโย
ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเนยฺโย อณฺชเล็กฺรณฺเอยิ, อนฺตฺตริ ปุณฺณกฺเขตฺตํ
โลกสฺส, ตมฺหิ สงฺฆํ อภิปุชยามิ, ตมฺหิ สงฺฆํ สิริสา นมามิ ๑

[กราบลงหนหนึ่ง] ต่อไปนั้นนั่งราบกับพื้น [พับเพียบ]

[หัวหน้านำ] หนุท มยิ รตนตฺตยปณามคาคาโย เจว

สํเวคปริกิตฺตนปาสฺสจ ภณาม เส ๑

[สวดพร้อมกัน]

พฺพุโธ สฺสุทฺโธ กรุณามหณฺณโว,
โยจฺจนตฺสฺสทฺทพฺพรณฺณโลจโน,
โลกสฺส ปาปฺปกิเลสฆาตโก,
วนฺทามิ พฺพุธํ อหฺมาทเรน ตํ,
ฌมฺโม ปทํโป วิย ตสฺส สตฺถุโน,
โย มคฺคปํกามตภทกฺกิณฺนโก,
โลกุตฺตโร โย จ ตตฺถตฺถทํปโน,

วนฺทามิ ฌมฺมํ อหฺมาทเรน ตํ,
 สงฺโฆ สุเขตฺตาทกฺขตฺติเชตฺตสสฺสณฺณิโต,
 โย ทิฏฺฐสฺสโนโต สุกตฺตานุโพธโก.
 โลลปฺปหีนโน อริโย สุเมธโส,
 วนฺทามิ สงฺฆํ อหฺมาทเรน ตํ,
 อิจฺเจวเมกนฺตภิปฺปชเนยฺยกํ,
 วตฺตตฺตยํ วนฺทยตฺตาทิสฺสขตํ,
 ปฺลณฺณํ มยา ยํ มม สพฺพปฺปทฺทวา,
 มา โหนฺตุ เว ตสฺส ปภาวสิทฺธิยา ฯ

[สํเวคปริกิตฺตนปฺปเจ]

อธิ ตถาคโต โลกเก อปฺปนฺโน อรหํ สมนฺมาสมฺพทฺธโร,
 ฌมฺโม จ เทสํโต นิชฺชานํโก อปฺปสมํโก ปรีนนิพฺพานํโก สมนฺโพธคามํ
 สุกตปฺปเวทิตฺโต, มยฺนตํ ฌมฺมํ สุตฺวา เอวํ ชานาม, “ชาติปํ ทุกฺขา
 ชรามํ ทุกฺขา มรณมฺปํ ทุกฺขํ, โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสสุปฺปายา-
 สามํ ทุกฺขา อปฺปปีเยหิ สมนฺปโยโค ทุกฺโข ปปีเยหิ วิปฺปโยโค ทุกฺโข
 ยมฺปิจฺฉํ น ลภตํ ตมฺปํ ทุกฺขํ, สงฺขิตฺเตน ปญฺจุปาทานกฺขณฺธา
 ทุกฺขา, เสยฺยถํ, รุပ္ฺปาทานกฺขณฺโร, เวทณฺุปาทานกฺขณฺโร,
 สณฺุปาทานกฺขณฺโร, สงฺขารุปาทานกฺขณฺโร, วิญฺญาณุปาทานกฺขณฺโร,
 เยสํ ปรีณฺญาบ, ธรรมานो โส ภควา, เอวํ พหุลํ สาวเก วิเนติ,
 เอวํ ภากา จ ปนฺสฺส ภควโต สาวเกสฺส อฺนุสาสนํ, พหุลา ปวตฺตติ,
 “รูปํ อนิจฺฉํ, เวทนา อนิจฺฉา, สณฺุณา อนิจฺฉา, สงฺขารา อนิจฺฉา,
 วิญฺญาณํ อนิจฺฉํ, รูปํ อนตฺตา, เวทนา อนตฺตา, สณฺุณา อนตฺตา,
 สงฺขารา อนตฺตา, วิญฺญาณํ อนตฺตา, สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺฉา,

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาทิ” เต มยฺ (หญิงว่า ตา มยฺ) “โอดีณ-
ณามฺห ชาตียา ชรามรณฺน, โสเกหิ ปรีเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทม-
นสฺเสหิ อุปายาเสหิ, ทุกฺโขตีณฺณา ทุกฺขปเรตา, อปฺเปวณามิมสฺส
เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺตกิริยา ปญฺญาเยถาทิ” จิรปริณิพ-
พฺตมฺปิ ตํ ภควนฺตํ สรณํ กตา, ธมฺมณฺจ ภิกฺขุสงฺฆณฺจ, ตสฺส
ภควโต สาสนํ ยถาสติ ยถापถิ มนสิกโรม, อนฺุปฏิปชฺชาม
สา สา โน ปฏิปตฺติ, อิมสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺต
กิริยาย สํวตฺตตฺตฺติ ฯ

ประกาศของค้อไบสด

[เมื่อทำวัตรจบแล้ว ผู้เป็นหัวหน้านั่งคุกเข่าว่าคำประกาศดังนี้]

อชฺช โภนฺโต ปกฺขสฺส ปณฺณรสี ทิวโส เอวรฺุโป โข
โภนฺโต ทิวโส พุทฺเธน, ภควตา ปณฺณตฺตสฺส ธมฺมสฺสวณฺสส
เจว ตทตฺถาย อุปาสกฺุปาสิกานํ อุโปสถสฺส จ กาลิ โหติ หนฺท มยฺ
โภนฺโต สพฺเพ อีธ สมากตา ตสฺส ภควโต ธมฺมานุธมฺมปฏิปตฺติยา
ปฺุชนตฺถาย, อิมณฺจ รตฺตี อิมณฺจ ทิวสํ อญฺุจฺจกสมนฺนาคตํ
อุโปสถํ อุปวสีสฺสามาติ, กาลปฺริจฺเจทํ กตฺวา ตํ ตํ เวรมณฺ
อารมฺมณฺ กริตฺวา อวิกฺขิตฺตจิตฺตา หุตฺวา สกฺกจฺจํ อุโปสถํ
สมาทีเยยฺยาม, อีหิสํ หิ อุโปสถํ สมฺปตฺตานํ อมฺหากํ ชวตํ มา
นिरตฺถกํ โหตุ ฯ

ข้าพเจ้าขอประกาศเริ่มเรื่อง ในการที่จะรักษาอไบสด ให้ดำรง
ทราบทวณกอน แต่ดมาทาน ณ บดิน วนนเบนวนบณณรต์คถทกรบ ๑๕
แห่ง * ...บกษกแตะมนยมเซนน เบนการทดำรฺุชนทงอุบาสกอุบาสกา จะ

๑, ข้างขึ้นใช้ว่า “สกรบักษ์” ข้างแรมใช้ว่า “ภพบักษ์”

พงษกรรมและรักษาอุโบสถพร้อมด้วยองค์ ๘ ประการ เพื่อประโยชน์แก่
 การฟังธรรมนั้น บดินชอกคตอณึ่งใหญ่ คอตงจตต์มาทานองค์ ๘
 ประการแห่งอุโบสถนั้น จงเกิดมแก้ด้าชชนทงหลายชงมาประชุมพร้อมกัน
 ณ ทน จงตงจตคคก้าหนดก้าถว้าจะรักษาอุโบสถคตต์นราทร และ
 วนๆ นจงท้าความเวณจากโทษนๆ ให้เป็นอารมณ์ คอเวณจากฆว้าตต์ว ๑
 เวณจากตถทพยทานผอน ๑ เวณจากกรรมอนเป็นชัคกแกพรหมจรรย ๑
 เวณจากพุดเทจ ๑ เวณจากตมนาเมาคอด้ราเมรย ๑ เวณจากบริโภคอาหาร
 ในเวถาวกาด คอตงแต่เทยงไปแถว ๑ เวณจากพอนราชบรชองประโคม
 ดนตร และคการเถนอนเป็นชัคกแกกคต และทคทงประดับคตแต่ง
 รวงกายดวระเบยบคอกไมชองหอมเครองยอมเครองทา ๑ เวณจากทนอน
 ต่งและทนอนใหญ่ภายในยคดวณุ่นและด้าต ๑ ฉะน อย้าให้จตฟงด้รวัน
 ด้งไปอน จงด้มาทานองค์ ๘ ประการนโดยเคารพ เพอจะบชัคคตมเคจ
 พระผมพระภคพระชองคนน ดวชมมานชมมปฏิบตตามก้าถงชองคฤหคต
 ทงหลาย ชวคชองเราทงหลายทไคตารงมาจนถงวณอุโบสถเชนน อย้า
 ให้ถวงไปเปถ้าปราศจากประโยชน์เตย ฯ

[ถ้าบถว้า “ปณณรสี ทิวโส” และค้าแปลว้า วันนเป็นวันปณณรสีคตที่ ๑๕ นั้น
 สำหรัใช้ในวัน ๑๕ ค้า ถ้าเป็นวัน ๑๔ ค้า ให้เปลี่ยนเป็น “จาททสี ทิวโส” ค้า
 แปลว้า วันนเป็นวันจาททสีคตที่ ๑๔ ถันเป็นวัน ๘ ค้าให้เปลี่ยนเป็น “อฏฐมี ทิวโส”
 ค้าแปลว้า วันนเป็นวันอฏฐมีคตที่ ๘ ค้างัน] ฯ

อาราธนาศีลอุโบสถ

เมื่อประกาศอุโบสถจบแล้ว พระสงฆ์ผู้แสดงธรรมขันนังบนธรรมาสน์ อุบาสก
 อุบาสีกากราบพร้อมกัน ๓ ทน นังคูกเจ้าท้าพรหมประนมมือ ถถว้าค้าอาราธนาศีล
 อุโบสถพร้อมกันค้างัน ฯ

มยิ ภนุเต, ตีสรณน สห, อฏฐจคสมนุนาคต, อุโปสถิ
 ยาจาม ฯ ว้า ๓ ทน ฯ

พระสงฆ์ให้ไตรสรณคมน์และศีล ฟังตั้งใจว่าตาม และหขุดเป็นตอนๆ ๗

[พระสงฆ์ว่าต่อไปดังนี้]

อิมานี อฏฺฐ สิกฺขาปทานิ อุโปสถวเสน สาธุกั อปฺปมาเทน
รกฺขิตพฺพานิ ฯ [รับพร้อมกันว่า] “อาม ภนฺเต”

[พระสงฆ์ว่าต่อไปดังนี้]

สีเลน สุกฺติ ยนฺติ สีเลน โภคสมฺปทา
สีเลน นีพฺพุติ ยนฺติ ตสฺมา สีลั วิโสชฺเช ฯ

นั่งฟังจนจบกราบลงพร้อมกัน แล้วนั่งลงเป็นปรกติ พระท่านเริ่มแสดงธรรม
ต่อไป ให้อุบาสกอุบาสิกาตั้งใจฟังธรรมโดยเคารพ เมื่อแสดงธรรมจบแล้วผู้เป็น
หัวหน้ากล่าวคำนำว่า หนฺต มยฺ สาธุการึ กโรม เส [รับพร้อมกันว่า]

“สาธุ สาธุ สาธุ”

[สรณคมนานุสรณคาถา]

[สวดพร้อมกัน]

อหิ พุทฺธณฺจ ชมฺมณฺจ สงฺฆณฺจ สรณั คโต^๑
อุปาสิกตฺตึ เทเสสึ^๒ ภิกฺขุสงฺฆสฺส สมฺมุขา
เอตํ เม สรณั เขมํ เอตํ สรณมุตฺตมํ
เอตํ สรณมาคฺคม
ยถาพลํ จเรยฺยาหิ สพฺพทุกฺขา ปมฺจฺเจ
ทุกฺขนิสฺสรณสฺเสว ภาคี อสฺสึ อนาคเต^๓

กาเยน วาจา ย ว เจตสา วา,
พุทฺธเช กุกฺกมฺมํ ปกตํ มยา ยิ,
พุทฺธโธ ปฏฺฐิคฺคณฺหตุ อจฺจยนฺตํ,
กาลนฺตเร สํวริตฺตุ ว พุทฺธเช ฯ
กาเยน วาจา ย ว เจตสา วา,

หญิงเปลี่ยนเป็น (๑) สรณั คตา ฯ (๒) อุปาสิกตฺตึ เทเสสึ
หญิงเปลี่ยนเป็น (๓) ภาคินีสฺสึ อนาคเต ฯ

ฌมฺเม กุภมฺมํ ปกตํ มยา ยํ,
 ฌมฺโม ปฏิกุคฺคณฺหตุ อจฺจยณฺตํ,
 กาลนฺตเร สํวริตฺตํ ว ฌมฺเม ฯ
 กาเยน วาจา ย ว เจตสา वा,
 สงฺฆे กุภมฺมํ ปกตํ มยา ยํ,
 สงฺฆो ปฏิกุคฺคณฺหตุ อจฺจยณฺตํ,
 กาลนฺตเร สํวริตฺตํ ว สงฺฆे ฯ

[เสร็จพิธีตอนเช้า]

ทำวัตรค่ำ

[นั่งคุกเข่า, หัวหน้ากล่าวนำ ว่าตามพร้อมกัน]

อรหํ สมนฺมาสมฺพุทฺโธ ภควา, พุทฺธํ ภควนฺตํ อภิวาเทมิ
[กราบ]

สุวากฺขาโต ภควตา ฌมฺโม, ฌมฺมํ นมสฺสามิ [กราบ]

สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺฆโม, สงฺฆํ นมามิ [กราบ]

[หัวหน้านำ] หนฺต มยํ พุทฺธสฺส ภควโต ปุพฺพภากนฺม-

การญฺเจว พุทฺธานุสฺสตีนยญฺจ กโรมิ เส ฯ

[สวดพร้อมกัน]

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมนฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมนฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมนฺมาสมฺพุทฺธสฺส

ตํ โข ปน ภควนฺตํ เอวํ กถฺยาณิ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต,

“อดีตปี โส ภควา อรหํ สมนฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน

สุกโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ

พุทฺโธ ภควาติ”

[หยุดระลึกความในบทพุทฺธคุณพอควร]

[หัวหน้านำ] หนท มยิ พุทฐาภคต กโรม เส ๗

[สวดพร้อมกัน]

พุทฐวาร์หนตวรตาทิกุณากิยตุโต,
 สุตฐาภิณฺณากุณานหิ สมากตตโต,
 โฟเชสี โย สุขนตฺถิ กมลํ สุโร,
 วนฺทามหิ ตมรณิ สิริสา จินเนทฺติ ๗
 พุทฺโธ โย สพฺพปาณินิ, สรณิ เขมมุตตมํ
 ปจฺจมานุสฺสตีจฺจนินิ, วนฺทามิ ตํ สิริเรนฺหิ.
 พุทฺธสฺสสาหสมิ ทาโส^๑ ว, พุทฺโธ เม สามิกิสฺสโร.
 พุทฺโธ ทุกฺขสฺส ฆาตา จ, วิชฺชาตา จ หิตสฺส เม.
 พุทฺธสฺสหา นิยฺยาเทมิ, สรรณฺชวตฺถจฺจิทฺติ.
วนฺทนฺโต^๒ จริสฺสามิ, พุทฺธสฺสเสว สุโพธิตฺติ.
 นตฺถิ เม สรณิ อณฺณํ พุทฺโธ เม สรณิ วริ.
 เอเตน สจฺจวชฺเชน, วทฺเตมฺยํ สตฺถุ สาสเน.
 พุทฺธํ เม วนฺทมานเน,^๓ ยิ ปุณฺณํ ปสฺสตี อธิ.
 สพฺพเพมิ อนฺตรายา เม, มาहेสิ ตสฺส เตชสา ๗

[หมอบลงว่า]

กาเยน วาจา ย ว เจตสา วา,
 พุทฺเธ กุณฺมํ ปกตํ มยา ยิ,
 พุทฺโธ ปฏิกุณฺหนตฺถุ อจฺจยนฺตํ,
 กาลนฺตเร สํวริตฺติ ว พุทฺเธ ๗

หญิงเปลี่ยนเป็น (๑) ทาสี (๒) วนฺทนฺตีหิ (๓) วนฺทมานาย

[หัวหน้า] หนุท มยฺ ฌมฺมานุสฺสตีณยฺ กโรม เส ฯ

[สวดพร้อมกัน]

สุวากุขาโต ภควตา ฌมฺโม, สนฺทิจฺจโก อกาลโก เอหิ-
ปฺสฺสโก, โอปนยโก ปจฺจตุตฺติ เวทิตพฺโพ วิญญูหิตี ฯ

[หยุดระลึกความในบทธรรมคุณพอควร]

[หัวหน้า] หนุท มยฺ ฌมฺมาภิกฺคิตฺติ กโรม เส ฯ

[สวดพร้อมกัน]

สุวากุขาทตาทิกฺคนโยควเสน เสยฺโย,
โย มคฺคปากปรียตฺตวิโมกฺขเกโท,
ฌมฺโม กฺโลกปตนา ตทธาริธารี,
วนฺทามหํ ตมหรํ วรรชฺมมเมตฺติ ฯ

ฌมฺโม โย สพฺพปาณินฺ,	สรณํ เขมมุตฺตมํ.
ทุตฺติยานุสฺสตีญฺจานินฺ,	วนฺทามิตฺติ สิริเรนฺหิ..
ฌมฺมสฺสสาหสฺมิ ทาสี ^(๑) ว,	ฌมฺโม เม สามิกิสฺสโร.
ฌมฺโม ทุกฺขสฺส ฆาตา จ,	วิฆาตา จ หิตสฺส เม.
ฌมฺมสฺสสาหํ นียฺยาเทมิ,	สรณญฺชวิตฺตญฺจิทฺติ.
วนฺทนฺโตหิ ^(๒) จริสฺสามิ,	ฌมฺมสฺสเสว สฺสชฺมมตฺติ.
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ,	ฌมฺโม เม สรณํ วริ
เอเตน สจฺจวชฺเชน,	วทฺเตมยฺยํ สตฺถุ สาสเน.
ฌมฺมิ เม, <u>วนฺทมานเนน</u> , ^(๓)	ยฺยํ ปุญฺญํ ปสฺสตี อธิ,
สพฺพเพปฺปี อนฺตรายา เม,	มาहेสฺสุ ตสฺส เตชสา ฯ

หญิงเปลี่ยนเป็น (๑) ทาสี (๒)วนฺทนฺตฺติ (๓) วนฺทมานาย

[หมอบลงว่า]

กาเขน วาชาย ว เจตสา วา,
 ฌมฺเม กุกมฺมํ ปกตํ มยา ยํ,
 ฌมฺโม ปฏิกฺคณฺหตุ อจฺจยณฺตํ,
 กาลนฺตเร สํวริตฺตํ ว ฌมฺเม ฯ

[หัวหน้านำ] หนฺต มยํ สงฺฆานุสฺสตีณยํ กโรมฺ เสา ฯ

[สวดพร้อมกัน]

สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, อสุปฏิปนฺโน ภควโต
 สาวกสงฺโฆ, ฌายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, สามจีปฏิปนฺโน
 ภควโต สาวกสงฺโฆ, ยทํ จตฺตาริ ปุริสฺสุคานิ อจฺจุ ปุริสฺสุคฺคตา,
 เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ, อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย
 อณฺชลิกฺกรณฺเยโย, อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาตี ฯ

[หยุดระลึกความในบทสังฆคุณพอควร]

[หัวหน้านำ] หนฺต มยํ สงฺฆาภิกฺคิตํ กโรมฺ เสา ฯ

[สวดพร้อมกัน]

สทฺธมฺมโฆ สุปฏิปตฺตคฺคณาทียตฺโต
 โยจฺจุพฺพิโธ อริยฺปุคฺคฺลสงฺฆเสณฺนุโจ
 สํลาทีชมฺมปวราสยกายจิตฺโต,
 วนฺทามหํ ตมรียาน คณฺ์ สฺสุทฺธํ ฯ

สงฺโฆ โย สพฺพปาณีนํ. สรณํ เขมฺมตฺตมํ.
 ตตฺตียานุสฺสตีจฺฉานํ, วนฺทามิ ตํ สีเรนฺหํ.
 สงฺฆสฺสาหสฺมึ ทาโส ว, สงฺโฆ เม สามิกิสุสโร.
 สงฺโฆ ทกฺขสฺส ฆาตา จ, วิชาตา จ หิตสฺส เม.

สงฆสภาหิ นียยาเทมิ,
วณฺหนโตหิ° จริตฺตํ,
 นตฺถิ เม สรณํ อณฺณํ
 เอเตน สจฺจวชฺเชน
 สงฺฆํ เม วณฺหนานน.^๒
 สพฺเพปี อนฺตรายา เม,

สํริชฺชวตฺตจฺจํ.
 สงฆสฺสอ ปฏฺฐิปนฺนตฺ.
 สงฺโฆ เม สรณํ วรํ.
 วทฺเตยฺยํ สตฺถุ สาสเน.
 ยํ ปุณฺณํ ปสฺสํ อีธ.
 มาเหสฺสุ ตสฺส เตชสา ฯ

[หมอบลงว่า]

กาเยน วาจา ย ว เจตสา วา,
 สงฺฆเม กุกฺกมฺมํ ปกตํ มชา ยํ,
 สงฺโฆ ปฏฺฐิคฺคณฺหตฺ อจฺจยฺนตฺ,
 กาลนฺตเร สํวริตฺตํ ว สงฺฆเม ฯ

อุทฺทิสฺสนาติฏฺฐจฺานคาถา

[ตรวจหน้า]

อิมินา ปุณฺณกฺกมฺเมน
 อจฺริยฺูปการา จ
 สฺริโย จนฺทิมมา ราชา
 พุรฺหมมฺมารา จ อินฺทา จ
 ยโม มิตฺตา มนุสฺสา จ
 สพฺเพ สตฺตา สฺขํ โหนฺตฺ
 สขณฺจ ติวริธํ เทนฺตฺ
 อิมินา ปุณฺณกฺกมฺเมน

อุปชฺฌายา คุณฺตฺตรา
 มาตา ปิตา จ ฌาตกา
 คุณฺวนฺตา นรานิ จ
 โลกปาตา จ เทวตา
 มชฺฌตฺตา เวริกานิ จ
 ปุณฺณานิ ปกฺตานิ เม
 จิปฺปี ปาเปถ โวมตฺติ ฯ
 อิมินา อุทฺทิสฺเสน จ

ฉิปฺปํ สฺลเก เจว	ตณฺหุปาทานเฉทนี ๑
เข สนฺตานิ หินา ชมฺมา	ยาว นิพฺพานโต มมฺ
นสฺสณฺตุ สพฺพทาเยว	ยตฺถ ชาโต ภเว ภเว
อุชฺชิตฺตํ สติ ปญฺญา	สฺสเลโข วิริยมฺหิณา
มารา ลกฺขณฺตุ โนกาสิ	กาตฺถจฺจ วิริเยสุ เม ๑
พฺพุธาทีปวโร นาโถ	ชมฺโม นาโถ วรุตฺตโม
นาโถ ปจฺเจกพฺพุโธ จ	สงฺฆโม นาโถตฺตโร มมฺ
เตโสตฺตมานุภาเวน	มาโรกาสิ ลกฺขณฺตุ มา ๑

[เสร็จพิธีทำวัตรค่ำ]

ปตฺติทานคาถา

[ตรวจน้ำ]

ยา เทวตา สนฺติ วิหารวาสิเน
 ภูเป ชฺมเร โพธิชฺมเร ตหิ ตหิ
 ตา ชมฺมทานเนน ลกฺขณฺตุ ปุชิตา
 โสตฺถิ กโรนฺเตชฺช วิหารมณฺฑลเต
 เถรา จ มชฺชมา นวกา จ ภิกฺขโว
 สारามิกา ทานปตี อปาसกา
 คามา จ เทสา นิกมา จ อิสฺสรา
 สปปาณภฺตฺตา สุชิตา ลกฺขณฺตุ เต
 ชลาพฺุชา เยปิ จ อณฺทสมฺภวา
 สํเสทชาตา อถโวปปาตिका
 นียฺยานิกิ ชมฺมวริ ปญฺ्ञิจฺจ เต
 สพฺเพปิ ทุกฺขสฺส กโรนฺตุ สงฺขยฺมิ ๑

จาดุ จิริ สติ ฌโม	ฌมุตุชรา จ ปุคฺคตา
สงฺโฆ โหตุ สมคฺโค ว	อตถาย จ หิตาย จ
อมฺเห รกฺขตุ สทฺธมฺโม	สพฺเพปิ ฌมฺมจารีโน
วุฑฺฒิ สมฺปาปุณฺเอยาม	ฌมฺเม อริยปฺปเวทิตฺเต ฯ
(๑)ปสนฺนา โหนตุ สพฺเพปิ	ปาณินฺโน พุทฺธสาสเน
สมฺมา ธารี ปเวจฺจนฺโต	กาเล เทโว ปวสฺสตุ
วุฑฺฒิภาวาย สตุตฺตานิ	สมิทฺธิ เนตุ เมทนี
มาตา ปิตา จ อตฺตรชฺ	นิจฺจิ รกฺขนฺติ ปุตฺตํ
เอว ฌมฺเมน ราชาโน	ปชฺช รกฺขนฺตุ สพฺพทา ฯ

คำอาราธนาธรรมวันธรรมสวนะ

จาดุทฺทสี ปณฺณรสี,	ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมฺ,
กาลา พุทฺธเชน ปณฺณตฺตา,	สทฺธมฺมสฺสวณฺสสีเม,
ปณฺณรสี อยนฺทานิ,	สมปฺตฺตา อภิลกฺขิตา
เตนายิ ปริสา ฌมฺมิ,	โสตุ อีธ สมากตา
สาธฺ อโยโย ภิกฺขุสงฺโฆ,	กโรตุ ฌมฺมเทสนิ
อยณฺจ ปริสา สพฺพา,	อฏฺฐิกฺตฺวา สุณฺตฺว ตฺนฺติ ฯ

บทว่า ปณฺณรสี นั้น สำหรับใช้ในวัน ๑๕ ค่ำ ถ้าเป็นวัน ๑๔ ค่ำ ให้เปลี่ยนเป็น จาดุทฺทสี ถ้าเป็นวัน ๘ ค่ำ ให้เปลี่ยนเป็น อฏฺฐมฺ โข ดังนี้ ฯ

(๑) ตัดจากท้าย สุขาภิชาจนคาลา ซึ่งนิยมใช้สวดต่อบัณฑิติทานคาลาตอนท้าย ทำวัตรเช้า ในสำนักวัดมหาธาตุ กรุงเทพ ฯ เริ่มแต่สมัย สมเด็จพระวันรัต เขมจารีเถระ (เฮง ป. ๕) /ท.ธ.

คำอ้อลาพระรัตนตรัย

ผู้รักมาอุโบสถ หากมีภาระมากจะอยู่วัดตลอดวันไม่ได้ จำต้องกลับบ้าน
ให้กล่าวคำอ้อลาพระรัตนตรัย ดังนี้:—

หนุตทานิ มยิ ภนฺเต คจฺฉาม พหุกิจฺจา มยิ พหุภรณียา ฯ
พระกล่าวคำอนุญาตว่า ยสฺสทานิ ตุมฺहे กาลิ มณฺณต ฯ รัว่า
สาธุ ภนฺเต ฯ

อาราธนาศีล ๕

มยิ ภนฺเต วิสฺสุ วิสฺสุ รกฺขณตฺถาย, ติสฺรเณเน สห, ปณฺจ
สํลาณี ยาจาม ฯ ทุตฺติยมฺปิ.....ฯ ตตฺติยมฺปิ.....ฯ
อาราธนาศีล ๘ ต่างแต่คำว่า “อญฺจุ สํลาณี” เท่านั้น ฯ

อาราธนาปริตต์

วิปตฺติปฏฺิพาหาย	สพฺพสมฺปตฺติสํหิชา
สพฺพทฺกฺขวินาสาย	ปริตฺตํ พฺรุตฺต มงฺคลี
วิปตฺติปฏฺิพาหาย	สพฺพสมฺปตฺติสํหิชา
สพฺพภยวินาสาย	ปริตฺตํ พฺรุตฺต มงฺคลี
วิปตฺติปฏฺิพาหาย	สพฺพสมฺปตฺติสํหิชา
สพฺพโรควินาสาย	ปริตฺตํ พฺรุตฺต มงฺคลี ฯ

อาราธนาธรรม

พฺรหฺมา จ โลกาทิปตี สหฺมปตี
กตฺตอณฺชลี อนฺธิวรํ อยาจถ
สนฺตึชฺ สตฺตาปฺปฺรชกฺขชาติกา
เทเสตฺถ ฐมฺมํ อนุกมฺบิํมํ ปชํ ฯ

คำบูชาข้าวพระ

อิมิ สุปพยุถชนสมุปนฺนํ สาลินํ
โกชนํ อุกกั วริ พุทธสฺส ปุเชมิ ฯ

คำลาข้าวพระ

เสสิ มงฺคลํ ยาจามิ ฯ

คำถวายสังฆทาน

อิมานิ มยิ ภนฺเต ภตฺตานิ สปฺริวารานิ สงฺฆสฺส
โอโณชยาม สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ อิมานิ ภตฺตานิ สปฺริวารานิ
ปฏิกุคฺคฺหาตุ อมฺหากิ ทิฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

ข้าแต่พระสงฆ์เจริญ ข้าพเจ้าทงหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหาร
พร้อมทงบวรารเหตาน แต่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับภัตตาหารพร้อม
ทงบวรารเหตาน ของข้าพเจ้าทงหลาย เพอประโยชน์ เพอความสุข
แก่ข้าพเจาทงหลาย คตอดกาดนาน เทอญ.

คำถวายสังฆทานอุทิศให้แก่ผู้ตาย

อิมานิ มยิ ภนฺเต มตฺกภตฺตานิ สปฺริวารานิ สงฺฆสฺส
โอโณชยาม, สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ อิมานิ มตฺกภตฺตานิ
สปฺริวารานิ ปฏิกุคฺคฺหาตุ อมฺหากญฺเจว มาตาปีตฺูอาทินฺนญ
กาลกฺตานิ ณาตกานํ ทิฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

ข้าแต่พระดั่งมธุเจเรญ ข้าพเจ้าทงหลาย ขอนอมถวายชง
 ภัคตาหารเพอผตาย พรอมทงบรวารเหลาน แต่พระดั่งม ขอพระดั่งม
 จงรับชงภัคตาหารเพอผตาย พรอมทงบรวารเหลาน ของข้าพเจ้า
 ทงหลาย เพอประโยชน์ เพอความดีช แกข้าพเจ้าทงหลาย และญาติ
 ของข้าพเจ้าทงหลาย มีมารดาบิดาเป็นท ผู้กระทำกาละกรียาตายไป
 แล้ว คตอกกาดนาน เทอญ.

คำถวายสลากภคค

เอทานิ มยิ ภนุเต สลากภคฺตานิ สปริวารานิ อสุกฺกุชานะ
 จีปีตานิ สงฺฆสฺส โอิโณชยาม, สาธุ โน ภนุเต สงฺโฆ เอทานิ
 สลากภคฺตานิ สปริวารานิ ปฏิกุคฺคหาคฺค อมหากิ ทิมฺรตฺติ
 หิตาย สฺขาย.

ข้าแต่พระดั่งมธุเจเรญ ข้าพเจ้าทงหลาย ขอนอมถวายสลากภคค
 พรอมทงบรวารเหลานน ทข้าพเจ้าตงใจแล้วในทโนน แต่พระดั่งม ขอ
 พระดั่งมจงรับสลากภคค พรอมทงบรวารเหลานน ของข้าพเจ้าทงหลาย
 เพอประโยชน์ เพอความดีช แกข้าพเจ้าทงหลายคตอกกาดนาน เทอญ.

คำถวายผากฐิน

[อย่างเก่า]

อิมิ สปริวาริ กจฺจิทฺตสฺส สงฺฆสฺส โอิโณชยาม (ว่า ๓ ทน
 ข้าพเจ้าทงหลาย ขอนอมถวาย ผากฐิน พรอมทงบรวารน
 แต่พระดั่งม (ว่า ๓ ทน)

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ ร. ส. พ.
53-55 ถนนเฟื่องนคร พระนคร โทร. 22941
นายสุเทพ มาลีแก้ว ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

สำนักหอสมุด